

Application and Institutionalization of Change in a Country Resulting from the United States' Use of Forms of Power

Hamed. Danaei Yusuf Abad¹, Mohammad. Yousefi Jouybari^{2*}, Parviz. Ahadi³, Alireza. Ismailzad⁴

¹ PhD Student, Department of International Relations, Faculty of Law and Political Science, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

² Associate Professor, Department of International Relations, Faculty of Law and Political Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

³ Associate Professor, Department of International Relations, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran

⁴ Assistant Professor, Department of International Relations, Faculty of Law and Political Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

* Corresponding author email address: dr.mohamadyousefi@gmail.com

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Danaei Yusuf Abad, H., Yousefi Jouybari, M., Ahadi, P., & Ismailzad, A. (2025). Application and Institutionalization of Change in a Country Resulting from the United States' Use of Forms of Power. *Journal of Social-Political Studies of Iran's Culture and History*, 4(1), 346-368.

© 2025 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

While democracy and human rights are important, leaders who remain committed to promoting these values worldwide must focus on investing in non-military methods to effect policy change. It may be in the interest of the United States to support political liberalization and the promotion of human rights abroad, but through peaceful means and the support of civil society rather than the use of force. The use of unauthorized foreign policy instruments covertly, as well as overt efforts to overthrow foreign regimes, has undermined the legitimacy of such programs and caused many other countries to become skeptical of U.S. objectives. Moreover, the formulation and implementation of U.S. foreign policy is profoundly influenced by its governmental structure and state resources. The diffusion of power is one of the most salient features of the U.S. policy-making process. High decentralization means that no single actor can dictate the country's policies. The role of the United States as a major power in promoting peace and security is subject to examination. It is also a reality that a great power has its own specific limitations. Just as the Bush administration portrayed the United States as a country responsible for addressing threats and promoting democracy, the Obama administration realized the importance of securing the cooperation of partners and, at times, allowing them to take the lead. Trump, unusually, was committed to keeping the United States from engaging in this field. The findings of this dissertation indicate that, in many respects, U.S. strategy has favored regime change over behavioral change, and that the promise of reducing hostile actions in response to a change in behavior by other states has sometimes been used as a ruse to provoke countries into regime change. Alongside this, change policy has been employed as a traditional—though not constant—strategy in U.S. foreign policy.

Keywords: strategy, regime change, behavioral change, democracy, United States

EXTENDED ABSTRACT

The present study investigates the application and institutionalization of change in a country as a result of the United States' use of various forms of power, with a focus on the interplay between regime change and behavioral change strategies in U.S. foreign policy. The research begins by clarifying the concepts of "regime change" and "behavioral change," proceeding to analyze the historical-descriptive position of the U.S. in adopting such strategies across different geographical contexts, including Afghanistan, Iraq, Kyrgyzstan, Georgia, Syria, Venezuela, Libya, and Ukraine. The study emphasizes the selection of cases across multiple regions, with heightened attention to West Asian states surrounding the Islamic Republic of Iran. Previous literature has tended to address specific instances of regime change rather than the broader phenomenon, regardless of the democratic trajectory involved. The theoretical framework is grounded in the waves of democratization and their reverse waves, highlighting that powerful states often leverage regime change for political advantage (Hunger, 2007). Historical precedents, such as the Julio-Claudian Roman Empire's strategy of installing client states (Lewellen et al., 2012), and Sun Tzu's dictum on winning without war (Walker, 2018), are drawn upon to contextualize contemporary practice. The discussion incorporates geopolitical doctrines from Mackinder's Heartland Theory to Spykman's Rimland Theory, underscoring the realist foundation of U.S. foreign policy (Rosenthal, 2021). The post-Cold War era, particularly after the events of September 11, 2001, saw a pronounced shift toward offensive hegemonic approaches, including interventions in Afghanistan, Iraq, and Libya, as well as indirect "color revolutions," facilitated by both state and non-state actors.

The study situates these strategies within the broad paradigm of realism in international relations, examining classical realism, structural realism (neorealism), neoclassical realism, and specifically offensive realism. Classical realism's emphasis on the Hobbesian state of nature and power politics is contrasted with structural realism's focus on systemic distribution of capabilities (Hunger, 2007; Schuchter, 2004). Neoclassical realism is presented as incorporating domestic-level factors, acknowledging policymakers' perceptions and societal constraints (Rothschild, 1995). Offensive realism, as articulated by Mearsheimer, frames great powers as inherently expansionist, seeking to maximize their relative power, often through military means (Shahrabi, 2007). The realist lens reveals the consistent U.S. tendency to organize foreign policy around available instruments of power—soft, hard, and smart—adapted to changing conditions (Bashirieh, 2019; Taylor, 1991; Tesleem & Theo, 2017). Power is conceptualized not merely as a political tool but as the defining relationship between actors in the international system, with balance-of-power theory and national interest as guiding elements (Sabbaghian, 2007). This theoretical grounding supports the hypothesis that U.S. change policy represents a point of convergence between multiple strands of its national security doctrine.

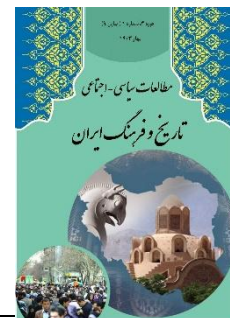
A detailed comparative analysis of presidential doctrines from Bush to Obama to Trump illustrates the evolution of change policy. The Bush Doctrine, emerging from the Gulf War and crystallized after 9/11, shifted from multilateralism to unilateralism, emphasizing regime change as a means of combating terrorism and securing access to strategic resources (Ahooei, 2008). The National Security Strategy of 2002 framed the "war on terror" as a binary struggle between freedom and fear, prioritizing interventions in the Islamic world, notably Afghanistan and Iraq, and promoting the "Greater Middle East" plan. In contrast, the Obama administration adopted a recalibrated approach, prioritizing multilateralism, soft power, and

public diplomacy (Hunger, 2007; Rezaei, 2009; Schuchter, 2004). However, despite reducing the U.S. military footprint, Obama's policies in Syria and the campaign against ISIS indicated selective use of force within a broader balancing strategy. The Trump administration marked a further departure, articulating an "America First" strategy, focusing on maximizing U.S. relative gains through transactional diplomacy, economic nationalism, and selective retrenchment, while simultaneously intensifying pressure on rivals like Iran and China (Smith, 2016; Unger, 2016).

The empirical section examines U.S. interventions through emblematic case studies. In Afghanistan, the post-9/11 intervention combined counterterrorism aims—removing the Taliban and capturing Osama bin Laden—with state-building efforts, yet resulted in protracted conflict and mixed outcomes. In Iraq, the 2003 invasion, justified by disputed claims of weapons of mass destruction and links to terrorism, culminated in the toppling of Saddam Hussein but unleashed sectarian conflict and regional instability (Lewellen et al., 2012; Tschirgi, 2007; Wright & Douglas, 2005). Beyond conventional military interventions, the U.S. also engaged in indirect regime change, exemplified by the Rose Revolution in Georgia, where significant NGO and electoral support facilitated political transition (Shane, 2018; Timm, 2010; Welt, 2006). The Syrian case highlights a shift toward attempts at behavioral change underpinned by coercive diplomacy, sanctions, and support to opposition groups, reflecting the complexities of applying change strategies in entrenched authoritarian contexts.

These interventions demonstrate the multiplicity of U.S. tactics—ranging from large-scale military operations to covert electoral interference—that have been deployed globally. From 1946 to 2000, the U.S. is documented to have engaged in at least 81 covert or overt election interventions, with post-Cold War examples including Iraq, Libya, and various color revolutions (Shane, 2018). The underlying motivations blend security imperatives, ideological promotion, and access to strategic resources. Analysts such as Michael Klare have emphasized the centrality of energy security in the Gulf (Lewellen et al., 2012), while others point to the role of American exceptionalist discourse in legitimizing such actions. The cases collectively reveal a strategic preference for regime change over behavioral modification, with promises of reduced hostility often serving as pretexts for deeper structural transformation in target states. In this sense, change policy operates as both a reactive and proactive instrument of U.S. foreign policy, embedded in long-term geopolitical designs.

The findings of the study indicate that the U.S. approach to change is not monolithic but varies across administrations and contexts, shaped by the balance between hard and soft power tools, domestic political considerations, and the evolving international environment. While the Bush administration's assertive militarism and the Obama administration's multilateral diplomacy represent different emphases, both fit within a broader tradition of U.S. strategic engagement aimed at reshaping the internal and external behavior of other states. The Trump administration's blend of economic coercion, rhetorical nationalism, and selective disengagement demonstrates the adaptability of change policy to divergent presidential styles. Across all administrations, the institutionalization of change—whether through military occupation, political conditionality, or civil society engagement—reflects the enduring place of this strategy in the U.S. foreign policy repertoire, even as its legitimacy and effectiveness remain contested internationally.

کاربست و نهادینه سازی تغییر در یک کشور ناشی از بهره گیری ایالات متحده از اشکال قدرت

حامد دانایی یوسف آباد^۱، محمد یوسفی جویباری^{۲*}، پرویز احدی^۳، علیرضا اسمعیل زاد^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه روابط بین الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۲. دانشیار، گروه روابط بین الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۳. دانشیار، گروه روابط بین الملل، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران

۴. استادیار، گروه روابط بین الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: dr.mohamadyoosefi@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی/اصلی

نحوه استناد به این مقاله:

دانایی یوسف آباد، حامد،، یوسفی جویباری، محمد،، احدی، پرویز، و اسمعیل زاد، علیرضا. (۱۴۰۴). تحلیلی بر روند شکل‌گیری هویت سکولار از دولت در دوران پهلوی براساس نظریه هویت ماکس وبر. *مطالعات سیاسی-اجتماعی تاریخ و فرهنگ ایران*، ۴(۱)، ۳۶۸-۳۴۶.

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

در حالی که دموکراسی و حقوق بشر مهم است، رهبرانی که همچنان علاقه مند به ترویج این ارزشها در سراسر جهان هستند باید بر سرمایه گذاری در روشهای غیر نظامی برای ایجاد تغییر سیاست تمرکز کنند. ممکن است به نفع آمریکا باشد که از آزادسازی سیاسی و ارتقا حقوق بشر در خارج از کشور حمایت کند، اما از طریق مسالمت آمیز و حمایت از جامعه مدنی در مقابل استفاده از زور. استفاده از ابزارهای سیاست خارجی غیرمجاز بصورت مخفیانه و تلاشهای آشکار برای سرنگونی رژیم‌های خارجی، مشروعیت این برنامه‌ها را کاهش داده و بسیاری از کشورهای دیگر را از اهداف آمریکا بدبین کرده است. علاوه بر این، شکل‌گیری و اجرای سیاست خارجی آمریکا به شدت تحت تأثیر ساختار دولتی یا منابع دولتی آن است. انتشار قدرت یکی از ویژگی‌های بارز فرآیند سیاست گذاری آمریکا است. تمرکززدایی بالا به این معنی است که هیچ بازیگر واحدی نمی‌تواند سیاست‌های کشور را دیکته کند. نقش ایالات متحده به عنوان یک قدرت بزرگ برای ترویج صلح و امنیت قابل بررسی دارد. همچنین یک واقعیت است که قدرت بزرگ محدودیت‌های خاص خود را دارد. همانطور که تصویر دولت بوش از ایالات متحده به عنوان کشوری بود که مسئول رفع تهدیدات و ترویج دموکراسی است دولت اوباما دریافته است که همراهی شرکا و گاهی اجازه دادن به رهبری آن‌ها مهم است ترامپ نیز، به طور غیرمعمول، متعهد به درگیر نکردن ایالات متحده در این زمینه است. نتایج بدست آمده در این رساله حاکی است در بسیاری از جهات در راهبرد آمریکا سیاست تغییر رژیم و نه تغییر رفتار ارجحیت داشته و وعده تخفیف و کاهش اقدامات خصمانه در صورت تغییر رفتار کشورها بعضاً به عنوان فریب برای تحریک کشورها برای در تغییر رژیم مورد استفاده قرار می‌گیرد. در کنار آن سیاست تغییر به عنوان راهبردی سنتی و نه همیشگی مورد استفاده در سیاست خارجی آمریکا می‌باشد.

کلیدواژگان: راهبرد، تغییر رژیم، تغییر رفتار، دموکراسی، آمریکا.

مقدمه

روند پژوهشی مورد نظر با ابهام زدایی و شفاف سازی مفهوم تغییر رژیم و تغییر رفتار آغاز شده در ادامه بر مبنای رویکرد تاریخی توصیفی به جایگاه و استراتژی ایالات متحده امریکا در اتخاذ این سیاست پرداخت خواهد نمود در ادامه به بررسی برخی کشورهای شاخص در جغرافیای مختلف منطقه‌ای که دارای تجربه تغییر رژیم و یا به نوعی تغییر رفتار هستند پرداخت خواهد نمود که از جمله این کشورها افغانستان، عراق، قرقیزستان، گرجستان، سوریه، ونزوئلا، لیبی و اوکراین می‌باشند. ملاک انتخاب این کشورها بصورت موردی و حسب منطقه‌های مختلف جغرافیایی اروپا، امریکا، آسیا و آفریقا بوده است سعی گردیده در حوزه غرب آسیا به کشورهای پیرامون حوزه جمهوری اسلامی ایران توجه بیشتری گردد. تحقیقات گذشته در مورد تغییر رژیم صرفاً به موضوعات خاص تغییر رژیم بیشتر از موضوعات عمومی پرداخته است، صرف نظر از اینکه آیا این تغییر به سمت دموکراسی است یا از آن فاصله گرفته است. در ادامه مراحل این رساله سعی خواهد شد در ادوار مختلف تاریخی روسای جمهور امریکا جرج بوش، اوباما و ترامپ به ذکر مصادیقی از رویکردهای آن‌ها نسبت به راهبرد تغییر در کشورهای اشاره گردد.

بحث در مورد دموکراتیزاسیون در علوم سیاسی و روابط بین الملل در نیمه دوم قرن بیستم بحث محوری بوده است دولت‌ها و رهبران می‌آیند و می‌روند. این در هر دو کشور دموکراتیک و غیر دموکراتیک طبیعی است. با این وجود، یک مسئله اساسی بنیادی این سؤال را مطرح می‌کند که چرا و چگونه دولت‌ها رژیم‌های سیاسی را تغییر می‌دهند؟ اولین قدم به منظور درک تغییر رژیم ناشی از نگاه به روندهای تاریخی چه به سوی دموکراسی و چه به دور از دموکراسی است. در سطح بسیار گسترده‌ای، جهان سه "موج" دموکراتیک سازی را تجربه کرده است که دو مورد "موجهای معکوس" تغییر رژیم به وجود آمده اند که در آن بسیاری از دموکراسی‌ها به دیکتاتوری فروپاشیدند (Hunger, 2007). کشورهای قدرتمند برای به دست آوردن مزیت سیاسی از تغییر رژیم استفاده می‌کنند لتواک دانشمند علوم سیاسی و صاحب آثار در زمینه استراتژی عالی¹، تاریخ نظامی و روابط بین الملل استدلال می‌نماید که این سیاست امپراتوری روم در دوره ژولیو-کلودیا بود (۳۱ پیش از میلاد تا ۶۸ میلادی)، که امپراتوری را از طریق ایجاد دولت‌های اقماری، دست‌نشانده، استعمار نو، تحت‌الحمایه گسترش می‌داد. رهبرانی که با سایر کشورها درگیر می‌شدند - غالباً با زور اسلحه برای حفظ امپراطوری و بدون مسئولیت مستقیم روم برای جایگزین دولت جدید می‌شدند (Lewellen et al., 2012). در کنار همه مواردی که نسبت به رویکرد سخت افزاری اعلام گردید به قول استراتژیست نظامی باستان چینی سان تسو برتری عالی شامل شکستن مقاومت دشمن بدون جنگ است (Walker, 2018). سیاست خارجی کشورها در پاسخ به پدیده‌های پیرامون بین المللی سیاست‌های اعلامی و اقدامی را در پس و پیش خود دارند. کشورها برای حمله به کشور دیگری، و هم برای جلب حمایت داخلی از جنگ و هم برای دستیابی به پشتیبانی متحدین بالقوه، به یک توجیه عمومی نیاز دارند. در کنار آن دیدگاه‌های ژئوپلیتیکی به کشورها که شاید در ادبیات ما بتوان آنرا رویکرد امپریالیستی نامید (ایدئولوژی گسترش حکومت یک کشور بر ملل خارجی)، غالباً با استفاده از نیروی نظامی یا با به دست آوردن کنترل سیاسی و اقتصادی مناطق دیگر به دست می‌آید باید پشتوانه و بهانه لازم را داشته باشد. ایالات متحده امریکا به عنوان موضوع این رساله از این مطلب مستثنی نبوده و نخواهد بود چرا که پشتوانه ایدئولوژیک همواره چارچوب دهنده برای این کشور محسوب می‌گردد. در اثبات این ادعا هالفورد مکیندر در پاسخ به رساله ماهان در مورد تأثیر قدرت نیروی دریایی و توانایی هژمونیک، "کتاب محور تاریخ جغرافیایی" را در سال ۱۹۴۵ نوشت. مقاله مکیندر بر تأثیر قدرت زمین متمرکز شد و تأکید بر کنترل بر قلب زمین شرط لازم برای کنترل بر "جزیره جهانی" را تشکیل داد. نیکلاس جان اسپایکمن، استاد روابط بین الملل در دانشگاه ییل با مطرح کردن تئوری

¹ Grand strategy

ریملند در قالب توجه به سرزمین‌های حاشیه‌ای اروپا، خاورمیانه، آسیای جنوبی و خاور دور آن‌ها را همچون کلیدهای امنیت ایالات متحده آمریکا تلقی کرد. که در نتیجه تسلط بر هر یک از این مناطق، احاطه بر جهان جدید را به صورت یک امکان و قدرت درمی‌آورد. سیاست خارجی ایالات متحده در نظام بین الملل، صرفاً بازتابی از راهبردهای نظام سیاسی حاکم بر این کشور است که بر اساس رهیافت واقع گرایی شکل گرفته است که آن هم بر اساس مکتب سیاست قدرت بوده و هدف از بهره گیری از قدرت، ارتقاء در کسب منافع می‌باشد. سیاست تغییر رژیم بعد از ۱۱ سپتامبر و قبل آن در قالب تئوری هژمونی تهاجمی به عنوان بخش قابل تاملی در سیاست‌های کلان امنیتی آمریکا از ظهور و بروز خاصی برخوردار بوده است به رغم تحلیل‌های مضاعف، این سیاست کماکان در ابهام‌های گوناگونی قرار دارد (Rosenthal, 2021). بعد از جنگ سرد مفهوم تغییر رژیم با روی کار آمدن جرج بوش در سال ۲۰۰۰ در اشاره به رژیم صدام در عراق بیشتر مورد استفاده قرار گرفت در این مورد توانمندی صدام در بکار گیری سلاح‌های کشتار جمعی به عنوان عاملی (بهانه جنگ)^۱ برای تاکید در بکار گیری سیاست تغییر رژیم مورد توجه قرار گرفت که در تعارض با دیدگاه شورای امنیت سازمان ملل بود که مکانیزم "تغییر رفتار" را تجویز می‌کرد. هجوم ایالات متحده به افغانستان در سال ۲۰۰۱ و عراق در سال ۲۰۰۳ توسط رهبران آمریکا توجیه شد به تغییر رژیم برای ایجاد رژیم‌های دموکراتیک که موجی از دموکراتیک سازی در منطقه را آغاز می‌کند. در سال ۲۰۱۱، ائتلافی از کشورهای ناتو به نمایندگی از شورشیان درگیر در لیبی مداخله کرد و در نتیجه باعث سرنگونی رژیم معمر قذافی گردید. پرفسور ویکتور دیویس هانسون (زاده ۱۹۵۳) مورخ نظامی، ستون نویس و مفسر جنگهای مدرن و باستان و سیاست‌های معاصر واشنگتن می‌گوید که به آمریکایی‌ها گفته شده که دو نوع رژیم در خاورمیانه وجود دارد، به جز اسرائیل که دموکراتیک است. نوع اول شامل "حامیان تروریسم" است، مانند افغانستان (قبل از نابودی طالبان)، الجزایر، ایران، عراق، لیبی، سوریه و یمن. نوع دوم شامل "دیکتاتوریه‌های متوسط"، مانند مصر، کشورهای حاشیه خلیج فارس، اردن، مراکش، عربستان سعودی و تونس است. اما در حالت تعادل، بعد از یازده سپتامبر، تفاوت زیادی بین این رژیم‌ها برای هانسون وجود ندارد. آن‌ها جوامع بیماری هستند که تروریست پرورش می‌دهند. او استدلال می‌کند که هر دو نوع دولت "به دنبال زنده ماندن از طریق رشوه، ظلم و سانسور و سازش با اسرائیل و آمریکا هستند" (Lewellen et al., 2012). به منظور بی ثبات کردن یک کشور لیستی از مواجهه با اهداف، و درگیری‌های نیابتی وجود دارد که کودتا و عملیات تغییر رژیم غیرمستقیم مقرون به صرفه تر و از نظر سیاسی کم حساسیت تر آنهاست. جنگ‌های تغییر رژیم در گذشته توسط بمب افکن‌ها و تانک‌ها در می‌گرفت، اما الگویی که ایالات متحده در عصر حاضر در مصر و اوکراین و... اعمال کرده است نشان از آن دارد که جنگ بصورت غیرمستقیم و توسط "معترضین" و شورشیان درمی‌گیرد. با این اوصاف ستون‌های پنجم کمتر توسط مأمورین مخفی و بیشتر توسط بازیگران غیر دولتی شکل می‌گیرند که علناً و عملاً به عنوان غیرنظامی رفتار می‌کنند. رسانه‌های اجتماعی و فن آوری‌های مشابه جایگزین مهمات با هدایت دقیق با قابلیت "نقطه زنی" خواهند شد و اتاقهای گفتگو و صفحات شبکه‌های اجتماعی به "شبه نظامیان" جدید تبدیل می‌شوند. در کنفرانس امنیت بین المللی مسکو در ماه مه ۲۰۱۴ به شدت بر نقش انقلاب‌های رنگی در پیشبرد اهداف سیاست خارجی ایالات متحده در سراسر جهان متمرکز گردید. سرگئی شویگو وزیر دفاع روسیه در این کنفرانس اظهار داشت: "انقلاب‌های رنگی به طور فزاینده شکل جنگ را تغییر داده اند و مطابق قوانین جنگ افزارهای جنگی در حال توسعه هستند. در مقدمه ترجمه شده کتاب براندازی روایت یک قرن عملیات تغییر رژیم توسط آمریکا از هاوایی تا عراق مترجم عنوان داشته است چرا یک کشور قدرتمند به کشوری ضعیف حمله می‌کند؟ پاسخی که می‌توان داد این است که کشور قدرتمند معمولاً برای تحمیل ایدئولوژی خود، برای افزایش و گسترش قدرت خویش یا به منظور سلطه و کنترل بر منابع و ذخایر ارزشمند کشور ضعیف تر چنین تهاجمی را توجیه می‌کند. مجموعه‌ای از تمامی این سه عامل ایالات متحده را بر آن داشته است که طی سده پیشین به طور مداوم دامنه قدرت خود را در سراسر پهنه گیتی گسترش دهد و به این گونه تهاجمات دست یازد. (آهوپی،

¹ Casus belli

۱۳۸۷ص ۳-۵) ایالات متحده پس از پایان جنگ جهانی دوم تا به امروز، در تلاش بوده کلمات را با اختراع، قرض گرفتن یا معکوس کردن برای برجسب زدن به سایر کشورها و سیستمهای سیاسی به کار گیرد. در نهایت کارنامه سیاسی ایالات متحده در حال تبدیل شدن به زراد خانه ایدئولوژیک برای گسترش ایالات متحده به حوزههای حاکمیت همه ملل می باشد. اصطلاحاتی مانند "رؤیای آمریکایی"¹، "استثناگرایی آمریکا"²، "رهبر جهان آزاد"³، "پاینده باد آمریکا"⁴ و "دموکراسی بزرگ آمریکا"⁵ برای توصیف ایالات متحده و اصطلاحاتی مانند "دیکتاتوری"، "تمامیت خواه"، "دولت انزوا طلب"، "دولت سرکش"⁶، "حامی مالی تروریسم"، "رژیم"، "محور شرارت" و غیره برای توصیف دولت های هدف در سراسر واژگان سیاسی آمریکا پراکنده شده است. لذا با نگاه به این رویکردها پرسش محوری مقاله حاضر بر شناسایی و بررسی شالوده و عناصر تشکیل دهنده سیاست تغییر از بیرون و درون در کنار تغییر رفتار معنا و هویت یافته است. بر این مبنا فرضیه اصلی مورد نظر عبارت است "کاربست و نهادینه سازی تغییر (رفتار رژیم و ماهیت رژیم) در یک کشور ناشی از بهره گیری ایالات متحده از اشکال قدرت (نرم، سخت، هوشمند و...) و تکتیک های عدیدة از جمله جنگ های شناختی ترکیبی و... بوده و سیاست تغییر به عنوان یک سنت نقطه تلاقی رویکردهای دکترین امنیت ملی آمریکا برای اعمال سیاست های خود می باشد. پروسه تغییر و گذار از آن روندی مرحله ای و زمان بر با استراتژی های بلند مدت و کوتاه مدت برای ایالات متحده آمریکا می باشد." بر مبنای بیان مسئله و سوالات مطرح شده فرضیه اصلی در متن بالا ذکر گردید اکنون به دیگر مباحث پرداخت خواهیم نمود.

روابط بین الملل بر مبنای رئالیسم

کلان نظریه ی رئالیسم (واقع گرایی) از جمله پارادیم های مطرح در روابط بین الملل است که در فرایند تحلیل و تبیین تحولات نظام بین الملل دچار مناظره های میان پارادایمی گردیده، و ثمره ی آن ظهور خرده نظریه های متعددی از درون آن بوده است. مهمترین این رویکردها عبارتند از: رئالیسم کلاسیک هانس جی مورگنتا، نئورئالیسم (رئالیسم ساختاری) کنت والتز، رئالیسم نئوکلاسیک گیدئون رز و همچنین رئالیسم تهاجمی و رئالیسم تدافعی که این دو از درون نئورئالیسم متولد شدند.

همه ی این نظریه ها دارای اشتراکاتی هستند که آن ها را تحت نام «واقع گرایی» قرار می دهد، اما تمایزات جزئی و یا ایده های آن ها درباره ی برخی از مسائل ماهوی روابط بین الملل همچون امنیت، آنارشی و... آن ها را از هم متمایز می سازد. اما گفتنی است رئالیسم در رشته روابط بین الملل عمدتاً به سه گروه رئالیسم کلاسیک، رئالیسم ساختاری (نئو) و رئالیسم نئوکلاسیک تقسیم می شود. همه رویکردها سعی در تبیین سیاست بین الملل در رابطه با نظم و ثبات دارند (Lewellen et al., 2012). رئالیسم کلاسیک رویکرد واقع گرایانه به سیاست بین الملل را ترسیم کرد و چندین فرض را به نتیجه رساند. سپس کنت والتز در کتاب معروف خود نظریه سیاست بین الملل (۱۹۷۹) واقع گرایی را نظریه پردازی کرد. کتاب والتز معمولاً به عنوان یک پیشرفت بزرگ در واقع گرایی کلاسیک در نظر گرفته می شود (Schuchter, 2004) اما پس از پایان جنگ سرد، رئالیسم نئوکلاسیک ظهور کرد و عوامل داخلی را در تحلیل واقع گرایانه سیاست بین الملل گنجانده.

¹ American Dream

² American exceptionalism

³ leader of the free world

⁴ God bless America

⁵ our great American democracy

⁶ rogue state

رئالیسم تهاجمی

نظریه‌ای برای حداکثرسازی قدرت دولت فرصت طلبانه است. گفته می‌شود که دولت‌ها همیشه به دنبال قدرت هستند تا بتوانند بر نظام بین‌الملل تسلط پیدا کنند و تحت شرایطی زنده بمانند. هرج و مرج نظریه رئالیسم تهاجمی در هر دو توصیفی است احساس می‌کند که نشان می‌دهد دولت‌ها در گذشته چگونه عمل کرده اند دستوری است که نشان می‌دهد دولت‌ها چگونه باید خط مشی رفتار خارجی داشته باشند. میرشایمر (۲۰۰۱، ص ۳) پیشنهاد می‌کند که دولت‌ها به دلیل اینکه آن‌ها تهاجمی عمل می‌کنند ابزار و اراده تغییر جایگاه خود در نظام بین‌الملل را دارند. "وسیله" برای تغییر وضعیت یک دولت، سلاح‌های نظامی است. میرشایمر معتقد است که قدرت‌های بزرگ به درگیری معتاد هستند. در این خصوص می‌توان اظهار داشت که نظریه‌های روابط بین‌الملل عمدتاً معلول تأثیرات تحولات بین‌المللی بر پارادایم‌ها و نظریه‌های موجود بوده اند. به عبارت دیگر، هنگامی که پارادایم‌ها از قدرت تحلیلی و تبیینی کافی برای توضیح وضعیت کنونی و علل بروز رخدادها و پیش‌بینی حوادث و فرایندهای احتمالی آینده برخوردار نباشند پارادایم‌ها و نظریه‌های رقیب متولد می‌شوند. واقع‌گرایی نوکلاسیک یا نئورئالیسم تهاجمی همانند رئالیسم کلاسیک، مولفه‌های اصلی آن را مفروضه‌هایی چون قدرت، امنیت، دولت، آنارشی و قدرت‌های بزرگ تشکیل می‌دهند. پیروان مکتب رئالیسم تهاجمی ضمن اینکه در چهار چوب‌های رئالیستی دولت‌ها را به عنوان بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌الملل به رسمیت می‌شناسند، بر این باورند که این قدرت‌های بزرگ هستند که سیاست‌های بین‌المللی را شکل می‌دهند و در تأثیرگذاری بر سیستم بین‌المللی بر بروندادهای قدرت‌های بزرگ تعیین‌کننده و موثر واقع می‌شوند. بر این اساس رئالیسم با توجه به غنای نظری به عنوان چارچوبی مفهومی و تئوریک برای تبیین و تحلیل پدیده‌ها و تحولات روابط بین‌الملل و سیاست خارجی مورد استفاده قرار گرفته است. اما از آنجایی که پارادایم رئالیسم به شاخه‌ها و گرایش‌های مختلفی تقسیم می‌شود یا به عبارت دیگر ما شاهد مناظره‌های درون پارادایمی مختلفی در رئالیسم هستیم، توان به تبیین‌های مختلف رئالیستی در مقوله‌های مختلف نیز اشاره کرد. اما جان مرشایمر پیشرو مکتب رئالیسم تهاجمی است. مرشایمر آموزه‌های این مکتب را در چهار چوب تئوریک و سیستماتیک معرفی کرده است. کتاب معروف او با عنوان سیاست بین‌الملل ضمن ارائه شواهد فراوان و منطق پیچیده می‌کوشد تا به تبیین کامل تئوری رئالیسم تهاجمی بپردازد.

مرشایمر در تبیین مفهوم قدرت‌های بزرگ بر مولفه چون توانایی‌های نظامی تأکید کرده است. به اعتقاد مرشایمر، سیاست‌های بین‌المللی قدرت‌های بزرگ به طور بنیادین بر مبنای توانایی‌های نظامی ایشان تعیین می‌شوند. او بر این عقیده است که رئالیست‌های تهاجمی خوش‌بینی‌های غالب در باره روابط بین‌الملل را به چالش می‌طلبند و ضمن تأکید بر رفتار قدرت‌های بزرگ، این نکته را مد نظر دارند که قدرتهای بزرگ در سیاست بین‌الملل به دنبال فرصت‌هایی هستند تا قدرت خود را در برابر دیگر رقبای خود فزونی بخشند (Shahrabi, 2007).

واقع‌گرایی کلاسیک

واقع‌گرایی کلاسیک، یکی از رهیافت‌های سنتی روابط بین‌الملل است که پیش از انقلاب رفتارگرایی دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی، رهیافت مسلط روابط بین‌الملل بود و اساساً دیدگاه هنجاری داشته و بر ارزش‌های سیاسی، امنیت ملی و بقای دولت ملی است. رئالیسم کلاسیک چندین فرض در مورد نظام بین‌المللی و رفتار دولت دارد. می‌توان گفت که رئالیسم کلاسیک به وضعیت طبیعت هابز اشاره دارد. در حالت طبیعت هابزی، انسان‌ها ذاتاً تمایل به سرکوب یکدیگر دارند. از نظر رئالیست‌های کلاسیک، نظام بین‌الملل یک سیستم آنارشیک و خودیاری است و سیاست بین‌الملل مبارزه برای قدرت است و این مبارزه است.

اجتناب ناپذیر و منطقی دفاع از منافع ملی با توجه به قدرت تعریف می‌شود. هدف اصلی همه دولت‌ها بقا در یک سیستم بین‌المللی رقابتی است. در غیر این صورت، عواقب آن می‌تواند ویرانگر باشد. برای جلوگیری از پیامدهای نامطلوب، توازن قوا ویژگی کلیدی تحلیل واقع‌گرایانه نظام بین‌الملل است (Hunger, 2007).

بیشتر رئالیست‌های کلاسیک را می‌پذیرد مفروضاتی مانند سیستم بین‌المللی خودیاری هرج و مرج، اما نکات اصلی وجود دارد که این دو رویکرد متفاوت هستند. واقع‌گرایان ساختاری قدرت را با توجه به توان نظامی و ظرفیت اقتصادی تعریف می‌کنند. همچنین رئالیست‌های ساختاری بر ساختار نظام بین‌الملل تمرکز می‌کنند و مانند رئالیست‌های کلاسیک بر ماهیت انسان تمرکز نمی‌کنند. رئالیسم ساختاری، به عنوان نظریه سطح سیستمی، تمرکز بر قدرت‌های بزرگ در نظام بین‌الملل است. نظام بین‌الملل را در مورد توزیع قدرت توضیح می‌دهد و به قدرت‌های بزرگ و توانایی‌های آن‌ها در تعریف نظام بین‌الملل توجه می‌کند. همچنین ادعا می‌کند که سیستم بین‌المللی دوقطبی بهترین است زیرا پایدار است و به راحتی می‌توان رفتار دولت را پیش‌بینی کرد. درحالی که دولت‌ها در تعیین سیاست‌های خارجی خود تحت تأثیر نظام بین‌الملل قرار می‌گیرند، عوامل داخلی مانند تصورات سیاست‌گذاران و جامعه نیز نقش حیاتی در تدوین سیاست خارجی دارند (Rothschild, 1995). رئالیسم پرنئوکلاسیک، از آنجایی که سیاست‌گذاران بازیگران کلیدی در تصمیم‌گیری سیاست خارجی هستند، برداشت و تفسیر آن‌ها از رفتار بازیگران دیگر و نظام بین‌الملل تأثیر قابل توجهی بر تصمیمات سیاست خارجی دارد. همچنین، جامعه داخلی می‌تواند گزینه‌های سیاست خارجی را برای سیاست‌گذاران و رهبران محدود کند. حاکمان، تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران کشور آمریکا، سیاست خارجی این کشور را بر اساس ابزارهای قدرت سازماندهی می‌کنند ماهیت قدرت طبق شرایط زمانی در حال دگرگونی بوده و شاخص‌هایی مانند قدرت نرم، قدرت سخت و قدرت هوشمند، مهمترین عوامل شکل دهنده سیاست خارجی آمریکا محسوب می‌شوند (Taylor, 1991; Tesleem, 2017). کارگذاران براساس منافع در چهارچوب قدرت، تفکر و رفتار می‌کنند. تغییر در سیاست خارجی هر کشوری را منعکس کننده منافع و قدرت کشورها در فضای بین‌المللی بوده ولی وقتی که معادله قدرت و ساختار بین‌المللی تغییر می‌یابد در آن صورت، شرائط مشهود و اجتناب ناپذیری از دگرگونی در سیاست خارجی کشورها مشاهده می‌شود (Bashirieh, 2019). واژه‌های قدرت، نفوذ و اقتدار در دنیای سیاسی بسیار شنیده می‌شد، اما استفاده از این اصطلاحات تنها به این قلمرو واگذار نمی‌شود. علیرغم سادگی بصری آن، عموماً تصور مشابه و یکسانی درباره اصطلاح قدرت در بین مردم وجود ندارد. درک سیاستمداران با برداشت وکلا در مورد این اصطلاح متفاوت است. آنچه مردم در مورد قدرت می‌گیرند، با آنچه که یک استراتژیست از آن تفسیر می‌کند، کاملاً متفاوت است. نقش و نفوذ قدرت در بین جامعه نیز با کاربرد آن در روابط بین‌الملل متفاوت است. قدرت، بدون شک اساسی‌ترین مفهوم دانش ثبت شده در روابط بین‌الملل است. در واقع قدرت منعکس کننده روابط بین‌فعالان در روابط بین‌الملل است، به این معنی که روابط بین‌الملل و شاید به طور دقیق‌تر، روابط بین دولت‌ها، روابط قدرت بین فعالان این حوزه را تضمین می‌کند. با توجه به این واقعیت، تنوع در تفسیر قدرت در روابط بین‌الملل، بلکه در انواع نظریه‌های روابط بین‌الملل پدیدار شده است. با این حال، در فهم معمولی درس روابط بین‌الملل، فرض بر این است که مفهوم قدرت با نظریه رئالیسم در همه اشکال آن پیوندی تنگاتنگ برقرار کرده است، اما باید پذیرفت که امروزه با ایجاد رویکردهای اندیشمندانه می‌توان به شناخت جدیدی درباره مفهوم قدرت و الزامات آن دست یافت. علمای قدیمی سیاست، قدرت را در مفهوم عام و عادی خود، هم به عنوان سرنوشت و هم علت تعریف می‌کردند. در این تعبیر، قدرت صرفاً به میزان توانایی و حاکمیت یک طرف در مقابل طرف یا طرف دیگر بستگی دارد تا او را ملزم به اطاعت کند. در این دیدگاه، کل زندگی مردم را می‌توان نتیجه تعاملات قدرت در حوزه‌ها و درجات مختلف خلاصه کرد. نتایج عملی به دست آمده از تئوری حاضر که در برخی موارد با دیدگاه‌های رفتار - جهت‌گیری مطابقت دارد این است که در روابط بین‌الملل، هیچ قدرت حاکمی وجود ندارد یا حداقل دولت‌های حاکم هیچ قدرتی را بر قدرت و حاکمیت خود به رسمیت نمی‌شناسند. در این قلمرو مبهم، برخی معتقدند که فقدان قدرت حاکم

بین‌المللی، مستلزم ایجاد یک دولت جهانی در قالب یک قرارداد بین‌المللی است. در مقابل، گروه‌های زیادی هستند که از نظریه موازنه قدرت در روابط دولت‌های حاکم و وابسته پیروی می‌کنند. تئوری مصالحه‌کننده نیز وجود دارد. دولت‌های ملی بازیگران اصلی در یک نظام «دولت محور» هستند، سیاست داخلی را می‌توان به وضوح از سیاست خارجی تفکیک کرد، سیاست بین‌الملل کشمکش بر سر قدرت در یک محیط فاقد مرجع فائقه مرکزی است، در بینش واقع‌گرا از سیاست، قدرت و منافع ملی دو عنصر محوری به حساب می‌آیند از این دیدگاه بازیگر خردمند کسی است که پیوسته در جهت ارتقای منافع خود باشد. هانس مورگنتا اعلام کرد که سیاست بین‌الملل، مانند همه سیاست‌ها، مبارزه برای قدرت است و «هدف غایی سیاست بین‌الملل هر چه باشد، قدرت همیشه هدف فوری آن است». برای همه واقع‌گرایان، محاسبات در مورد قدرت در هسته اصلی چگونگی درک دولت‌ها از جهان اطرافشان نهفته است (Sabbaghian, 2007).

اقدامات امریکا برای تغییر رفتار و تغییر رژیم‌های سیاسی

آمریکای بعد از جنگ سرد و پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی چندین دوره مختلف را تجربه کرده است. آمریکایی‌ها با جرج بوش پدر و نظم نوین جهانی تلاش کردند رهبری دوران نظام تک قطبی پسا-جنگ سرد را به دست بگیرند. شاید بتوان نماد آن دوران را جنگ خلیج فارس و حمله به عراق در جهت نجات کویت در نظر گرفت.

اما نظم نوین جهانی بوش پدر نتوانست به هدف اصلی اش یعنی تامین نظم و امنیت با چندجانبه گرایی تحت رهبری آمریکا دست یابد. چرا که دیگر قدرت‌های جهان به این راهبرد تن ندادند. نه چین و نه روسیه بعد از بوریس یلتسین و نه حتی قدرت‌های نوظهور منطقه‌ای نپذیرفتند که ذیل آنچه نظم نوین جهانی خوانده می‌شد رفتار کنند.

البته باید یادآور شد، برای تحقق چنین نظمی به رهبری آمریکا، جمهوری خواهان جنگ‌طلب، تنها نبودند بلکه نظریه‌پردازان و استراتژیست‌های دانشگاهی نیز به کمک فکری و نظری آن‌ها همت گماشتند. فوکویاما با بیان نظریه «پایان تاریخ» هانتینگتون با ارائه نظریه «نظریه برخورد تمدن‌ها»، و برنارد لوئیس با طرح این مسئله که جهان اسلام به طور گریزناپذیر، برخورد فرهنگی و ارزشی با تمدن غرب خواهد داشت، پیروزی نظام لیبرالی و سرمایه‌داری به طلایه‌داری آمریکا را جشن گرفتند.

شاید اغراق‌آمیز نباشد اگر مدعی شویم اغلب توصیه‌های استراتژیست‌ها و صاحب‌نظران آمریکایی به دولت‌مردان و دستگاه تصمیم ساز آمریکا این بود: آمریکا اگر خواهان حفظ و تثبیت جایگاه و رهبری خود در سیاست جهانی و سازماندهی، مدیریت و کنترل دگرگونی‌ها در آینده است، باید به صورتی فعال در خارج از مرزهای خود فعالیت داشته باشد. به کلامی دیگر توصیه این بود که این کشور نباید به سیاست انزواطلبی و درون‌گرایی گذشته عقب‌نشینی کند بلکه باید با گسترش سیاست مداخله گرایی به ویژه در مناطق ژئوپلیتیک و اقتصادی، منافع و رهبری جهانی خود را تضمین کند. این مداخله گرایی از آنجا ضرورت داشت که آرمان‌ها و منافع آمریکا در سرتاسر دنیا پراکنده و روابط در جهان کنونی و وابستگی‌های متقابل، به شدت در هم تنیده و نزدیک شده بود (Bashirieh, 2019).

یکی از پروژه‌های مهم مراکز مطالعاتی و اندیشکده‌های آمریکایی در سال‌های ۲۰۰۰ پروژه قرن جدید آمریکا^۱ که یک ائتلاف فکر نومحافظه کارمستقر در واشنگتن دی سی بود می‌باشد که بر سیاست خارجی ایالات متحده متمرکز بود. این سازمان با هدف اعلام شده "ترویج رهبری جهانی آمریکا" ایجاد شده بود و اظهار داشته است که "رهبری آمریکا هم برای آمریکا و هم برای جهان خوب است" و به دنبال حمایت از "سیاست ریگانی افزایش قدرت نظامی و وضوح اخلاقی است" این سازمان در گزارشی با عنوان «بازسازی قدرت دفاعی آمریکا» منتشر کرد. خاطرنشان کرد: "ایالات متحده برای دهه‌ها به دنبال ایفای نقش دائمی‌تر در امنیت منطقه خلیج فارس بوده است و خواستار حضور نظامی دائمی در خلیج فارس است. رئیس اصلی گزارش PNAC شالوده گزارش انتخاباتی جرج دابلیو بوش به عنوان «استراتژی امنیت ملی ایالات

¹ Project for the New American Century (PNAC)

متحده آمریکا» را تشکیل داد. با این اوصاف چارچوب مطالب آتی در سه دوره ریاست جمهوری آمریکا را بررسی خواهیم نمود در ادامه نیز به بحث‌های عملی تغییر رژیم پس از بررسی اهداف اصولی سیاست خارجی آمریکا در کشورها خواهیم پرداخت.

سیاست خارجی آمریکا

اهداف رسمی اعلام شده سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا، همانطور که در دستور کار سیاست خارجی وزارت امور خارجه آمده است حسب موارد فوق اعلام شده است، «ساخت و حفظ جهانی دموکراتیک تر، امن تر و مرفه تر به نفع مردم آمریکا و جامعه بین المللی» (Bureau of Budget and Planning). کمیته امور خارجی مجلس نمایندگان ایالات متحده برخی از اهداف خود را پیرامون سیاست خارجی آمریکا اینگونه بیان می‌کند: "کنترل صادرات، از جمله عدم اشاعه فناوری هسته‌ای و سخت افزار هسته‌ای؛ اقداماتی برای تقویت تعامل تجاری با کشورهای خارجی و حفاظت از تجارت آمریکایی در خارج از کشور؛ توافق نامه‌های بین المللی کالا، آموزش بین المللی. حمایت از شهروندان آمریکایی در خارج از کشور «(About the Committee) تمامی این موارد در کنار رویکردهای سخت و نرم روسای جمهوری صورت کلی سیاست خارجی در آمریکا را به منصفه ظهور میرساند که در ادامه به قسمتی از این سیاست که در حوزه تغییر رژیم و تغییر رفتار معنا پیدا خواهد کرد پرداخت می‌نماییم. لازم به ذکر است در ۲۰۱۹، نظر عمومی در ایالات متحده در خصوص درگیری آمریکا در امور جهانی دو دسته است. ۵۳٪ از آمریکاییان خواهان فعال بودن آمریکا در امور جهانی بوده‌اند، در حالی که ۴۶٪ از آمریکاییان خواهان درگیری کمتر در خارج هستند. درگیری آمریکا در اقتصاد جهانی از سوی مردم آمریکا مثبت تر تلقی شده و ۷۳٪ آن را «یک چیز خوب» می‌دانند (Sabbaghian, 2007; Sameer Hinduja, 2013).

دکترین بوش برای تغییر رژیم

با حمله صدام حسین به کویت در دهه ۱۹۹۰، بوش پدر به سازمان ملل رفت و اعلام کرد که باید نظم نوین جهانی برقرار شود و وجود رهبران ظالم قابل تحمل نیست. حادثه ۱۱ سپتامبر، زمینه‌های اجتماعی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای شکل‌گیری رویکرد گروه‌های هم‌مون گرا در ساختار سیاسی آمریکا را فراهم آورد. زمانی جورج بوش و محافظه‌کاران جدید به قدرت رسیدند، نشانه‌های رفتاری سیاست خارجی آمریکا معطوف به عبور از چندجانبه گرایی به یک‌جانبه گرایی و همچنین عبور از موازنه گرایی به هم‌مونیک گرایی بود. طبعاً چنین فرآیندی زمینه‌های سیاست تغییر در ساختار نظام بین‌الملل را فراهم می‌ساخت. سیاست تغییر رژیم و بهره‌گیری از نیروی نظامی توسط دولت آمریکا نتوانست منجر به تعادل و ثبات منطقه‌ای در خاورمیانه گردد (Ahooei, 2008). پس از پایان دوران جرج بوش پدر، بیل کلینتون با تاکید بیشتر بر چندجانبه گرایی و سازمان‌های بین‌المللی دوران هشت ساله خود را طی کرد. اما پایان بیل کلینتون احتمالاً نخستین لطمات را بر پیکر نظام امنیت دسته جمعی وارد کرد. ابتدای تلاش برای تغییر در ساختار یک کشور با این کلمات آغاز شد "این حمله در خاک آمریکا صورت گرفت، اما حمله به قلب و روح جهان متمدن بود. و جهان گرد هم آمده اند تا جنگی جدید و متفاوت بجنگند، و ما امیدواریم که تنها جنگ قرن بیست و یکم باشد. جنگی علیه همه کسانی که به دنبال صدور ترور هستند و جنگی علیه دولت‌هایی که از آن‌ها حمایت یا پناه می‌دهند. (جرج بوش ۱۱ اکتبر ۲۰۰۱) بر اساس این رویکرد و سخنرانی وقوع حوادث یازده سپتامبر ۲۰۰۱، این فرصت را برای آمریکا فراهم کرد تا سیاست خارجی خود را از بحران معنا رها سازند. آن‌ها با توجه به این حوادث دشمن جدیدی را تعریف کرده و راهبرد جدیدی را در پیش گرفتند. لذا در سند راهبرد امنیت ملی آمریکا در سال ۲۰۰۲، هدف راهبرد امنیت ملی آمریکا مبارزه با تروریسم و حفظ ارزشهای دموکراتیک و سبک زندگی آمریکایی عنوان شد. از دیدگاه دولت بوش، جنگ با تروریسم، نبرد میان آزادی و وحشت است، نبردی که به آسانی و به سرعت به پایان نخواهد رسید. بوش میدان اصلی نبرد جهانی با تروریسم و بنیادگرایی را جهان اسلام، بویژه خاورمیانه می‌دانست و برای دستیابی به امنیت فراگیر، هرگونه نبرد با تروریسم را بر بنیادگرایی و مهار کردن آن متمرکز می‌دانست که ریشه اصلی تروریسم است. بر این اساس بنمایه

راهبرد دولت بوش در زمینه سیاست خارجی تا سال ۲۰۰۸ مبارزه با تروریسم و القاعده در سراسر جهان و با رویکردی خاص به جهان اسلام و منطقه خاورمیانه بود. این تفکر زمینه حضور ایالات متحده آمریکا را در دو جنگ عراق و افغانستان بوجود آورد و موجب ارائه طرح خاورمیانه بزرگ گردید که در عمل محدودهای را که شامل بیشتر کشورهای اسلامی می‌گردید در بر میگرفت. بر این اساس مهم‌ترین اهداف سیاست خارجی آمریکا در دوران جرج بوش را می‌توان در موارد زیر جستجو کرد:

- ۱- تسلط و سیطره بر منابع ارزشمند انرژی مخصوصا منطقه خاورمیانه
- ۲- مقابله با رژیم‌های حامی تروریسم مانند ایران، کره شمالی، عراق و...
- ۳- گسترش سیاست نفوذ سیاسی در اروپای شرقی و آسیای میانه جهت مقابله با قدرت‌گیری رقابایی مانند روسیه و چین.
- ۴- حضور نظامی در مناطق استراتژیک جهان مانند جنوب شرق آسیا، خاورمیانه، شمال آفریقا، آسیای میانه و...
- ۵- تشکیل ائتلاف‌های جهانی بر مهار نیروهای ضد آمریکا در نظام بین‌الملل.

استراتژی آمریکا برای تحقق موارد فوق را می‌توان در سیاستی تحت عنوان صدور دموکراسی مورد بحث و بررسی قرار داد. جرج بوش و تیم نو محافظه کارش همواره از گسترش دموکراسی در جهان دم می‌زدند و هدف و انگیزه‌ی خود را از لشکرکشی به افغانستان، عراق، حمایت از حکومت‌های غرب گرای اروپای شرقی، تحریم کشورهایی مانند ایران، کره‌ی شمالی، سوریه، سودان، بولیوی، ونزوئلا و... را با شعار دموکراسی خواهی جهانی توجیه می‌کرد.

دکترین تغییر رژیم اوباما

با روی کار آمدن اوباما، سیاست خارجی چندجانبه‌گرا و تهاجمی بوش جای خود را به سیاست "موازنه مجدد" داد که در آن منافع ایالات متحده بیشتر از هر موضوع دیگری مورد توجه قرار گرفت اوباما تغییرات خاصی ایجاد کرد که می‌توان آن را به عنوان ابتکارات مثبت در هماهنگی با دولت‌های منطقه و عدم استفاده از گزینه‌های نظامی پذیرفت. در حالی که سیاست خارجی بوش بر یکجانبه‌گرایی و تاکید بر حصول امنیت و منفعت به شیوه سخت‌افزاری استوار شده بود. اوباما سیاست خارجی خود را بر اساس چندجانبه‌گرایی، قدرت نرم، دیپلماسی عمومی، دموکراسی و قواعد بین‌المللی ساماندهی نمود. دولت جدید تمایل خود را برای همکاری با دوستان نشان داد و به عدم استفاده از گفتمان نظامی و قدرت سخت توجه کرد. جهت‌گیری‌های مثبت برای چشم‌انداز روابط دولت آمریکا با روسیه، خاورمیانه، ایران، جهان اسلام و سایر همکاری‌های بین‌المللی در مورد معاهده کیوتو و ¹CTBT بسیار قطعی بود. انتظار می‌رفت که دولت آمریکا دیگر ابتکارات یکجانبه را ترجیح ندهد. این یک تحول در سیاست خارجی آمریکا بود، اما این جدایی، درگیری‌های منطقه‌ای را افزایش داد و باعث خلاء قدرت شد که توسط روسیه و ایران پر شد. قاطعیت آن دولت‌ها ایجاد کرد برخی سوء ظن در مورد اعتبار سیاست امنیتی آمریکا در میان متحدان منطقه‌ای آمریکادر این مطالعه، سعی خواهیم کرد سیاست خارجی آمریکا را در قبال آن بیان کنیم (Hunger, 2007).

خاورمیانه از نظر تحولات منطقه‌ای و جهانی و رویکردهای جدید دولت ترامپ که می‌توان آن را رئالیسم و نئو مرکانتیلیسم نامید که به استراتژی "اول آمریکا" برای تمرکز بر حداکثر کردن بستگی دارد علاقه آمریکا به همه مسائل اقتصادی و سیاسی. اگر به دوره اول دولت اوباما نگاه کنیم، سیاست خارجی در خدمت بود برای بازگرداندن وجهه واشنگتن در جهان. انتظار می‌رفت که تعامل چندجانبه مثبت دولت اوباما باعث افزایش وجهه دولت اوباما شود رهبری آمریکا برای تعامل با مسائل منطقه‌ای و جهانی. جهت‌های مثبت بسیار مطمئن بودند که به روابط دولت آمریکا با آن‌ها نگاه می‌کنند (Schuchter, 2004). مسلم بود که دولت آمریکایی قصد نداشت ابتکارات یکجانبه را ترجیح دهد. در عوض، تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی اولویت دولت اوباما بود. در روابط بین روسیه به اوباما قول داده شد که این گزینه را تقویت کند وی اعلام

¹ Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty

کرد که سامانه دفاع موشکی در لهستان و جمهوری چک مستقر نمی‌کند. با وجود برخی شباهت‌ها در مورد سیاست ایران، تفاوت‌هایی در این زمینه وجود داشت سبک دیپلماتیک دولت ایالات متحده همچنان مخالف غنی سازی اورانیوم ایران بود برای داشتن توان هسته‌ای اما بر این گزینه دیپلماتیک در درجه اول برحل مشکل تهران اصرار داشت است. اوبامادر سخنرانی قاهره سیگنال مهمی به جهان اسلام داد که هیچ اتفاقی نخواهد افتاد تعصب در مورد اسلام و عدم اشتباه مسلمانان با تروریست‌ها. اوباما همچنین پیام‌های مهمی در مورد راه حل دو کشوری و توجه به لزوم مسدود کردن شهرک سازی‌ها توسط اسرائیل داد. رویکرد اوباما در قبال سوریه و حماس همانطور که فهمیده شد با بوش که تماس دیپلماتیک را رد کرد متفاوت بود. انتظار می‌رفت که دولت اوباما مایل باشد حداقل به طور غیررسمی فرصتی را به حماس بدهد تا دولت وحدت ملی تاسیس نماید. تمرکز اصلی دولت اوباما نسبت به خاورمیانه بر این بود که صدمات ناشی از دولت بوش را اصلاح کند. زیرا تهاجمات از افغانستان و عراق واکنش بزرگی را علیه حضور آمریکا در این کشورها ایجاد کرده بود این امر مستلزم کاهش ظاهر نظامی آمریکا در منطقه بود. بنابراین، به یک معنا، دولت اوباما تلاش کرد تا حضور نظامی آمریکا را کاهش دهد یعنی حضور نظامی در منطقه از زمان به قدرت رسیدن. با این حال، وی، به دنبال تصمیمی که در اوت ۲۰۱۴ در چارچوب مبارزه اتخاذ شد علیه داعش، عملیات هوایی خود را آغاز کرد و از آن متمایز شد. فلسفه اوباما مبنی بر عدم استفاده از قدرت نظامی آمریکادر درگیری‌های منطقه‌ای (Rezaei, 2009) بود که در واقع اشاره شد که در واقع دو تهدید مهم برای آمریکا وجود داشت. یکی از آن‌ها ایران بود، دیگری داعش بود. هر دو با استفاده از مزیت، خلاء قدرتی که در منطقه پدید آمد کارایی خود را افزایش دادند. با این حال، از ۱۱ سپتامبر، این دو تهدید هدف قرار گرفته اند، اما در پایان مبارزه شانزده ساله، هر دو قدرت خود را به طرز چشمگیری افزایش داده بودند. القاعده اکنون در حال تبدیل شدن به یک سازمان تروریستی بزرگ است موثرتر با نام‌های مختلف در افغانستان، عراق، سوریه، لیبی، مصر، تونس، سومالی، یمن، نیجریه، مالی و لیبی و به تهدیدی بسیار بزرگ برای کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا. کاخ سفید در دوران رئیس جمهوری بعدی تاکید کرد که سیاست خارجی دولت ترامپ به حداکثر رساندن منافع آمریکا و امنیت ملی آمریکا خواهد بود. در تضمین صلح، اصل قدرتمند آمریکا کنار گذاشته نخواهد شد و این اصل به اصل اساسی سیاست خارجی تبدیل شد. تاکید کرد که شکست داعش و دیگر گروه‌های تروریستی «اسلامی رادیکال» اولویت اصلی آمریکا خواهد بود (Unger, 2016).

دکترین ترامپ برای تغییر

دونالد ترامپ در سخنرانی تحلیف خود در ۲۰ ژانویه ۲۰۱۷ اظهار نمود ما کشورهای دیگر را ثروتمند کرده ایم در حالی که ثروت، قدرت و اعتماد کشور ما در افق ناپدید شده است... از این روز به بعد، چشم اندازی جدید بر سرزمین ما حاکم خواهد بود. از این لحظه به بعد، اول آمریکا خواهد بود... او که یک میلیارد و یک تاجر بود، پس از پیروزی غیرمنتظره خود در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۶ به بالاترین مقام رسید و اولین رئیس جمهور ایالات متحده شد که قبلاً هیچ خدمت نظامی یا دولتی نداشت. در حالی که هر رئیس جمهور ایالات متحده زمینه‌ای را از سلف خود به ارث می‌برد، او نیز فرصتی داشت تا جهان بینی خود را در سیاست خارجی آمریکا نقش کند.

در وب سایت کمپین انتخاباتی او، مواضع سیاستی او دقیق‌تر به نظر می‌رسید:

- با متحدان و دوستان عرب خود در خاورمیانه در مبارزه با داعش همکاری کنید.
- عملیات نظامی تهاجمی مشترک و ائتلاف برای سرکوب و نابودی داعش، همکاری بین‌المللی برای قطع منابع مالی، گسترش اشتراک‌گذاری اطلاعات و جنگ سایبری برای از کار انداختن تبلیغات و عضوگیری آن‌ها را دنبال کنید.
- همانطور که در جنگ سرد پیروز شدیم ایدئولوژی تروریسم اسلامی رادیکال را شکست دهید.
- پایان دادن به استراتژی کنونی ملت سازی و تغییر رژیم دادن (Smith, 2016).

ولی ترامپ در دوره چهار ساله‌اش جنگ تجاری جهانی را به راه انداخت، از مکانیسم‌های مختلف همکاری چندجانبه خارج شد، دیوار مرزی ساخت، سیستم اتحاد ایالات متحده را تغییر داد و رقابت استراتژیک با چین را تشدید کرد. این مجموعه اقدامات دیپلماتیک نه تنها نشان دهنده سبک شخصی رئیس جمهور ترامپ است، بلکه نشان دهنده تغییر استراتژی دیپلماتیک ایالات متحده است. مفهوم اصلی سیاست‌های خارجی ترامپ است «اول آمریکا» و «دولت جنگل» تجارت و قانون مذاکره را به عرصه روابط بین‌الملل منتقل کرده و روند ژئوپلیتیک را تقویت کرده و بازی قدرت‌های بزرگ را دیپلماسی و امنیت آمریکایی می‌داند. چالش اصلی راهبردهای دیپلماتیک او به حداکثر رساندن منافع نسبی ایالات متحده است.

از طریق معاملات متقابل، فشار شدید و سایر استراتژی‌ها، نویسندگان با تحلیل متوجه می‌شود که سیاست خارجی ترامپ همچنان تابع مقوله هژمونیک «رهبری مقتدر» است، اما ساختار اقتصادی و اجتماعی داخلی ایالات متحده دستخوش تغییرات شگرفی شده است و جهان به تدریج از دنیای تحت سلطه خارج شده است. رهبری ایالات متحده با دنیایی از مراکز چندگانه قدرت و نظم‌های بین‌المللی مواجه شده است که در دولت ترامپ از اعتبار این کشور کاسته و توجه به رویکردهای حداکثری مانند فشار مضاعف به ایران و خروج از پیمان‌های مختلف و مسئله بودن چین توجه بیشتری شد.

مداخلات ایالات متحده آمریکا

مداخله‌های ایالات متحده آمریکا در تغییر رژیم سایر کشورها شامل تلاش‌های علنی و مخفیانه با هدف تغییر، جایگزینی یا حفظ دولت‌های خارجی می‌شود. ایالات متحده در بین سال‌های ۱۹۴۶ تا ۲۰۰۰ حداقل ۸۱ عملیات مخفی یا علنی دانسته شده برای مداخله در انتخابات سایر کشورها انجام داده است (Shane, 2018). پس از جنگ جهانی دوم، دولت ایالات متحده با اتحاد جماهیر شوروی برای رهبری، نفوذ و امنیت جهانی در چارچوب جنگ سرد مبارزه کرد. تحت دولت آیزنهاور، دولت ایالات متحده می‌توانست که امنیت ملی توسط دولت‌هایی که با دخالت خود اتحاد جماهیر شوروی در تغییر رژیم حمایت می‌شوند و نظریه دومینو را ترویج می‌کردند، به خطر بیفتد، و روسای جمهور بعدی نیز از آیزنهاور پیروی کردند. متعاقباً، ایالات متحده دامنه جغرافیایی اقدامات خود را فراتر از منطقه سنتی عملیات، آمریکای مرکزی و دریای کارائیب گسترش داد. عملیات‌های مهم شامل کودتای ۱۹۵۳ ایران توسط ایالات متحده و بریتانیا، حمله به خلیج خوک‌ها در سال ۱۹۶۱ که کوبا را هدف قرار داد و حمایت از سرنگونی سوکارنو توسط ژنرال سوهارتو در اندونزی بود. علاوه بر این، ایالات متحده در انتخابات ملی کشورها، از جمله ایتالیا در سال ۱۹۴۸، فیلیپین در سال ۱۹۵۳، و ژاپن در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ (Tharoor, October, ۲۰۱۶) و همچنین لبنان در سال ۱۹۵۷ دخالت کرده است. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ایالات متحده جنگ‌هایی را برای تعیین دولت تعدادی از کشورها رهبری یا حمایت کرده است. انگیزه مطرح‌شده از سوی آمریکا برای این مداخلات، مواردی نظیر جنگ با تروریسم نظیر جنگ افغانستان و یا براندازی دولت‌های دیکتاتور نظیر جنگ عراق و یا مداخله نظامی در لیبی ۲۰۱۱ بوده است.

از سه تغییر رژیم قرن بیست و یکم ایالات متحده، سرنگونی طالبان و قذافی از طریق عملیات‌های احتمالی محدود و سرنگونی صدام حسین از طریق عملیات‌های رزمی در مقیاس بزرگ انجام شد. برای هویدا شدن نوع اقدامات آمریکا در کشورهای مختلف به مثال‌های عینی‌تر آن پرداخت خواهیم نمود.

افغانستان

پس از حملات ۱۱ سپتامبر به ایالات متحده، افغانستان توسط یک ائتلاف به رهبری آمریکا به سرعت در ۱۳ نوامبر ۲۰۰۱ از هم پاشید. در ۳ اکتبر ۲۰۰۱، دبیر سازمان ملل متحد یک نماینده ویژه برای افغانستان بنام اخضر ابراهیمی الجزایری را تعیین کرد و در اواخر نوامبر ۲۰۰۱ گروه‌ها و جناح‌های مختلف افغانستان برای گفتگوهای سازش و تشکیل دولت تحت حمایت سازمان ملل و ایالات متحده در بن

دیدار کردند. سرانجام در ۵ دسامبر ۲۰۰۱ یک توافقنامه امیدوار کننده امضا شد. اما جدول زمانی اعلام شده در متن آنچه که رخ داد تغییر رژیم در افغانستان بود.

اهداف ایالات متحده مستقیماً از این تغییر بصورت اولیه حذف طالبان، دستگیری و مجازات اسامه بن لادن و همتایانش بود. آینده افغانستان برای ایالات متحده موضوع درجه دوم بود، اگرچه واشنگتن به ناچار درگیر تغییر ساختار سیاسی این کشور شد. مهمتر از همه، تضمین امنیت، خلع سلاح جنگ سالاران و توسعه دموکراسی نیز وجو داشت.

امریکا جنگ علیه تروریسم با حمایت ناتو و بیش از ۴۰ کشور برای تقریباً دو دهه، با عنوان "عملیات آزادی پایدار"^۱ (۲۰۰۱-۲۰۱۴) و "عملیات آزادی نگهبان"^۲ از سال ۲۰۱۵ تا کنون مشروعیت بخشیده است. در طول این تلاش‌های نظامی، بیش از ۱۰۰۰۰۰ غیرنظامی و بیش از ۶۰۰۰۰ نیروی امنیتی کشته شده اند. پس از ۱۳ سال، در ۲۸ دسامبر ۲۰۱۴، رئیس جمهور باراک اوباما پایان عملیات آزادی پایدار در افغانستان را اعلام کرد. عملیات بعدی در افغانستان توسط نیروهای نظامی ایالات متحده، اعم از غیر جنگی و جنگی، تحت نام عملیات آزادی نگهبان انجام شد. در ۲۰ سپتامبر ۲۰۰۱، آمریکا در پی عملیات آزادی پایدار اعلام داشت بن لادن در حملات ۱۱ سپتامبر در سال ۲۰۰۱ فعالیت جدی داشته است. آمریکا ۵ شرط نهایی برای طالبان در افغانستان مشخص نمودند:

۱. تمام رهبران القاعده به ایالات متحده تحویل داده شوند.
 ۲. تمام افراد خارجی زندانی در بند طالبان آزاد و به ایالات متحده تسلیم داده شوند.
 ۳. تمامی کمپ‌های تروریستی آن‌ها بسته شوند.
 ۴. تمامی تروریست‌ها و حامیان آن‌هی معرفی و به مقامات تحویل داده شوند.
 ۵. به ایالات متحده اجازه عام و تام برای دسترسی به کمپ‌های تروریستی و بررسی آن‌ها داده شود.
- در ۲۱ سپتامبر ۲۰۰۱، طالبان این خواسته‌ها را رد کردند و بیان نمودند که هیچ مدرکی مبنی بر اشتراک اسامه بن لادن در حوادث ۱۱ سپتامبر نیست در ۲۲ سپتامبر ۲۰۰۱، عربستان سعودی و امارات متحده عربی به رسمیت شناختن گروه طالبان را به عنوان دولت قانونی افغانستان پس گرفتند و پاکستان را به عنوان نزدیکترین همسایه به عنوان کارهای دیپلماتیک افغانستان در نظر گرفتند.
- در پی رد شروط موشک‌های کروز از کشتی‌های جنگی آمریکا در دریاهای اطراف در روز یکشنبه ۷ اکتبر ۲۰۰۱، شلیک شده و هواپیماهای جنگی آمریکایی و بریتانیایی شروع به هدف قرار دادن نیروهای طالبان و القاعده کردند.

ائتلاف تحت رهبری ایالات متحده در ابتدا طالبان را از قدرت کنار زد و القاعده و شبه نظامیان مرتبط را در افغانستان به طور جدی فلج کرد. در ۹ اکتبر ۲۰۰۴، افغانستان در اولین انتخابات مستقیم خود حامد کرزی را به عنوان رئیس جمهور انتخاب کرد. سال بعد، افغان‌ها انتخابات پارلمانی افغانستان را در سال ۲۰۰۵ در ۱۸ سپتامبر برگزار کردند جدا از این که این گونه عملیات نظامی تا چه حد با قوانین بین المللی مطابقت دارد، تأثیرات زیانبار آن‌ها بر ثبات افغانستان تا سال‌ها باقی خواهد ماند. جنگ علیه تروریسم در نتیجه تاکتیک‌های مشکوک به کار رفته در طول مداخله نظامی، آشکارا تأثیر مخربی بر اعتبار اخلاقی غرب داشته است. به ویژه ایالات متحده بهای گزافی را برای تلاش خود برای "ناتوانی دائمی بن لادن و دیگر رهبران القاعده و توانمندسازان طالبان" پرداخت کرده است جای تعجب نیست که عملیات نظامی طولانی مدت در افغانستان و شکست آن‌ها در دستیابی به اهداف تعیین شده، "اشتهای غرب برای مداخله نظامی" را کاهش داده است. مردم

¹ Operation Enduring Freedom (OEF)

² Operation Freedom's Sentinel (OFS)

ایالات متحده به طور فزاینده‌ای از برخی از جنایات در طول مداخله نظامی در افغانستان آگاه شده و با استفاده از نیروی نظامی در آینده مخالفت کرده اند.

تغییر رژیم در عراق

به گفته مایکل کلر، تحلیلگر برجسته سیاست نفت: بدون شک عوامل زیادی در این امر دخیل هستند - برخی استراتژیک، برخی سیاسی و برخی اقتصادی. اما به سختی می‌توان باور کرد که رهبران ایالات متحده به چنین اقدام افراطی بدون انگیزه‌های بسیار قوی فکر کنند - و تعقیب نفت برای مدت طولانی مهم‌ترین انگیزه برای اقدام نظامی ایالات متحده در منطقه خلیج فارس بوده است (Lewellen et al., 2012). تحولات پس از ۱۱ سپتامبر و ظهور تفکر نومحافظه کارانه در ایالات متحده روندی را تسریع بخشید که با حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ به اوج خود رسید. «عملیات آزادی عراق» و پیامدهای آن، زمینه ژئوپلیتیکی کاملاً جدیدی را نه تنها در عراق، بلکه در غرب آسیا نیز ایجاد کرد. چالش‌های بزرگی در نتیجه حمله به عراق، تغییر رژیم و بازسازی سیاسی در عراق پدید آمده است. سرنگونی صدام حسین از قدرت نسبتاً آسان‌تر از ساختن یک عراق دموکراتیک و فدرال پس از صدام بود. ایالات متحده در مرحله اشغال با چالش سخت‌تری نسبت به خود تهاجم نظامی مواجه بود در درجه اول به این دلیل که محاسبات قبل از جنگ این کشور نتوانسته واقعیت‌های احتمالی پس از جنگ را درک کند. در حالی که تغییر رژیم در میان اکثر اқشار مردم عراق محبوبیت زیادی داشته است، فرآیند بازسازی و دموکراسی‌سازی که از بیرون هدایت می‌شود ممکن نبود در نهایت عراق را به سمت جنگ داخلی سوق دهد. اگر سه جامعه اصلی عراق - شیعیان، سنی‌ها و کردها - در مورد نظم قانون اساسی و تقسیم قدرت به توافق نرسند، بی‌ثباتی جدی ممکن است کل منطقه را با تأثیرات گسترده‌تری بر بازارهای انرژی و امنیت جهانی درگیر کند.

اما آنچه که پیرامون تغییر رژیم در عراق اتفاق افتاد در سال ۱۹۹۸ به عنوان یک اقدام آشکار، ایالات متحده "قانون آزادی عراق" را تصویب کرد، که در بخشی از آن بیان می‌کند که "سیاست ایالات متحده باید حمایت از تلاش‌ها برای برکناری رژیم به رهبری صدام حسین از قدرت باشد. به موازات این اقدام ایالات متحده بودجه‌ای دلاری برای حمایت از «سازمان‌های مخالف دموکراتیک عراق» اختصاص داد. پس از حملات ۱۱ سپتامبر، دولت بوش ادعا کرد که حاکم وقت عراق، صدام حسین، با القاعده ارتباط داشته و از تروریسم حمایت می‌کند. دولت همچنین اظهار داشت که صدام به‌طور مخفیانه به تولید سلاح‌های کشتار جمعی ادامه می‌دهد، علی‌رغم این واقعیت که شواهد برای هر دو قطعی نبود. عراق نیز یکی از سه کشوری بود که بوش در سخنان خود آنرا محور شرارت خوانده بود. در سال ۲۰۰۲ کنگره "قطعنامه عراق" را به تصویب رساند که به رئیس‌جمهور اجازه داد تا "از هر وسیله‌ای که لازم است" علیه عراق استفاده کند. بوش در سال ۲۰۰۲ استراتژی ایالات متحده را ترسیم کرد، اظهار داشت: رژیم عراق بیش از یک دهه است که برای توسعه بیماری سیاه زخم، گاز اعصاب و سلاح‌های هسته‌ای در حال فعالیت است. این رژیمی است که قبلاً از گاز سمی برای کشتن هزاران شهروند خود استفاده کرده است و اجساد مادران را روی فرزندان مرده خود گذاشته است. این رژیمی است که با بازرسی‌های بین‌المللی موافقت کرد و سپس بازرسان را بیرون کرد. عراق رژیمی است که چیزی برای پنهان کردن از جهان متمدن دارد. حملات ۱۱ سپتامبر نشان داد که ایالات متحده آسیب پذیر است و امکان حمله در مقیاس وسیع توسط یک سازمان تروریستی غیردولتی وجود دارد. همچنین نشان داد که این سازمان‌ها اراده دارند تا حد ممکن باعث مرگ و ویرانی شوند و در مورد وارد کردن تلفات به غیرنظامیان هیچ ابهامی ندارند گروه‌هایی مانند اینها سعی می‌کردند تا حد امکان به سلاح‌های مخرب دست یابند، که در دنیای مدرن دیگر مانند گذشته دشوار یا غیرقابل تصور نیست. در دوران جنگ سرد، تنها دولت‌ها توانایی وارد کردن خسارت در مقیاس بزرگ را داشتند، اما در دنیای پس از جنگ سرد، با دموکراتیزه شدن فناوری، گروه‌های کوچکی از مردم که به هیچ دولت خاصی وابسته نبودند، می‌توانستند خسارت فاجعه‌باری وارد کنند (Tschirgi, 2007). بنابراین، دیگر تنها بر این گروه‌ها نمی‌توان تأکید کرد، بلکه بر حامیان مالی

احتمالی آنها نیز تأکید می‌شود. در صدر این فهرست کشورهای قرار داشتند که ناراضیتی ایالات متحده را به همراه داشتند، در کنار آن ارتباط با سازمان‌های تروریستی، حضور در خاورمیانه مسلمان توانایی ساخت سلاح‌های کشتار جمعی و.... داشتند که تنها کشوری که بیش از همه برجسته بود عراق بود.

"تاریخ عراق با سلاح‌های شیمیایی، بیولوژیکی و هسته‌ای مسیری طولانی و پر پیچ و خم است که در نهایت با حمله آمریکا به این کشور به پایان رسید" در ۷ ژوئن ۱۹۸۱، هواپیماهای جنگی اسرائیل با ادعای اینکه عراق در حال ساخت سلاح هسته‌ای است که می‌تواند علیه اسرائیل استفاده کند، به راکتور هسته‌ای اوسیراک ساخته شده توسط فرانسوی‌ها در نزدیکی بغداد حمله غافلگیرانه‌ای انجام داد عراق استفاده از راکتور هسته‌ای را برای اهدافی جز اهداف صلح آمیز رد کرد. در سال ۱۹۸۳، عراق از سلاح‌های شیمیایی در جنگ خود با ایران استفاده کرد که از سال ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸ ادامه یافت. نیروهای عراقی از گاز خردل و عامل اعصاب تابون استفاده کردند (Wright & Douglas, 2005).

سرانجام جنگ عراق در مارس ۲۰۰۳ آغاز شد، زمانی که ائتلاف نظامی به رهبری ایالات متحده به کشور حمله کرد و دولت عراق را سرنگون کرد. ایالات متحده صدام را دستگیر کرد و به محاکمه او کمک کرد که بعداً به دار آویخته شد. ائتلاف به رهبری ایالات متحده ۱۶۰۰۰۰ سرباز را در مرحله تهاجم اولیه به عراق فرستاد که از ۱۹ مارس تا ۱ مه ۲۰۰۳ طول کشید. حدود ۷۳٪ یا ۱۳۰۰۰۰ سرباز آمریکایی بودند و حدود ۴۵۰۰۰ سرباز انگلیسی (۲۵٪) و ۲۰۰۰ سرباز استرالیایی (۱٪). و ۱۹۴ سرباز لهستانی (۰.۱٪). سی و شش کشور دیگر در پیامدهای آن درگیر بودند. در آماده سازی برای تهاجم، ۱۰۰۰۰۰ سرباز آمریکایی تا ۱۸ فوریه در کویت گرد آمدند. ایالات متحده و دولت جدید عراق نیز پس از تهاجم با شورشیان مبارزه کردند. در دسامبر ۲۰۱۱، ایالات متحده سربازان خود را از درگیری خارج کرد، اما در سال ۲۰۱۴ بازگشت تا به بهانه توقف ظهور دولت اسلامی عراق و شام (داعش) به این کشور کمک کند. "ماموریت رزمی" ارتش آمریکا در ۹ دسامبر ۲۰۲۱ به پایان رسید (Wright & Douglas, 2005).

تغییر رژیم گرجستان

انتخابات پارلمانی در گرجستان در ۲ نوامبر ۲۰۰۳، و در قرقیزستان در ۲۷ فوریه و ۱۳ مارس ۲۰۰۵، کاتالیزور برای سرنگونی دو تن از مشهورترین روسای جمهور پس از شوروی، ادوارد شواردنادزه و عسکر آکایف بود. تصمیم شواردنادزه برای تقلب در انتخابات در سال ۲۰۰۳، که بسیاری گمان می‌کردند برای حفظ موقعیت او پس از سال ۲۰۰۵ طراحی شده بود. او طبق قانون اساسی موظف به کناره گیری بود، از نظر سیاسی یک اشتباه مرگبار بود. رهبران اپوزیسیون معتبر در محل بودند و اینها با تعداد زیادی از بازیگران غیردولتی ترکیب شدند تا ده‌ها هزار نفر را برای اعتراض در خیابان‌ها بسیج کنند و در نهایت منجر به کناره‌گیری زود هنگام شواردنادزه از قدرت شد. این جنبش‌ها توسط ناظران غربی به عنوان انقلاب‌های رنگی تعریف شد و به عنوان پیشرفت‌های دموکراتیک تعبیر شد که قادر به ایجاد یک تحول سیاسی در کشورهای پس از شوروی است. گرجستان یکی از بزرگترین دریافت کنندگان کمک سرانه ایالات متحده در جهان بود. با این حال، پس از انتخابات ۲۰۰۰، شور و شوق قابل توجهی برای شواردنادزه در غرب کاهش یافت، اگرچه کمک‌های نظامی مهمی برای کمک به گرجستان برای مقابله با چالش‌های دره پانکیسکی^۱ ارائه شد. با این حال، در سال ۲۰۰۳، ایالات متحده کاهش بودجه را اعلام کرد و صندوق بین‌المللی پول اعلام کرد

^۱ منطقه "پانکیسی" منطقه‌ای کوهستانی در شمال شرقی گرجستان و با بخش چچن روسیه هم مرز است که از لحاظ جغرافیایی یک دره صعب العبور و جنگلی است و بهمین دلیل دولت مرکزی تفلیس دسترسی چندانی به این منطقه نداشت و با توجه به شرایط بحرانی و مشکلات اقتصادی این کشور، هم اکنون نیز تسلط لازم را بر منطقه ندارد. این منطقه دارای تعدادی روستا است که ساکنان آن‌ها را چچن تبارها یا به اصطلاح گرجی‌ها "کیستین‌ها" و "گرجی‌ها" تشکیل می‌دهند که براساس آمار موجود نزدیک به ۷۰ هزار نفر سکنه دارد. "کیستین‌ها" در سه روستای این منطقه زندگی می‌کنند و علاوه بر آن تعداد زیادی از آوارگان جنگ چچن نیز با عبور از مرز روسیه و گرجستان در منطقه پانکیسی در شرایطی ساکن شدند که مرزبانان دو کشور نظارت چندانی بر این بخش مرزی نداشتند.

که کمک به دولت شواردناده را تعلیق می‌کند. با این حال، تأمین مالی سازمان‌های غیردولتی در گرجستان ثابت ماندن انقلاب رز گرجستان از الگوی مشابه انقلاب نارنجی پیروی کرد. در اواخر سال ۲۰۰۳، میخائیل ساکاشویلی اعتراضاتی را رهبری کرد که منجر به استعفای رئیس جمهور ادوارد شواردناده شد. کاهش محبوبیت رئیس جمهور همراه با مبارزه جانشینی انگیزه اصلی انقلاب بود. در واقع، این عناصر باعث شد که برخی از اعضای تیم شواردناده شروع به برنامه ریزی برای به دست گرفتن قدرت کنند. پس از انقلاب رز، سیستم تک هرمی دیگری در زمان ساکاشویلی ظهور کرد. این سیستم تک هرمی جدید شامل قدرت غیررسمی بزرگ ریاست جمهوری بود. البته شایان ذکر است که در زمان ساکاشویلی تلاش‌های موفقیت آمیزی برای مبارزه با فساد، بهبود زیرساخت‌ها و گشایش فضای اقتصادی صورت گرفت. با این حال، این روند دولت سازی با گذار دموکراتیک همراه نبود. به عنوان مثال، هیل توضیح می‌دهد که از بین بردن فساد در داخل پلیس، به ابزاری برای تعقیب قضایی انتخابی که از بالا هدایت می‌شود، تبدیل شد. علاوه بر این، اقداماتی برای تأثیرگذاری بر بخش تجاری معرفی شد. از جمله جمع آوری وجوه از افراد متهم به فساد بود. در گرجستان، شخصیت و کاریزمای یک فرد و معیارهای اصلی تأثیرگذار مبنی بر اینکه به چه کسی باید رأی داد از عناصر کلیدی است، در رژیم‌های غیر دموکراتیک با حاکمیت قانون ضعیف و نهادهای ناکارآمد، دولت به شخصیت رهبر و قدرت تصمیم‌گیری غیررسمی و غالباً خودسرانه او متکی است (Timm, 2010). در کشوری با نهادهای ضعیف، ثبات رژیم بر اساس یک تعادل شکننده است. هنگامی که این تعادل تثبیت می‌شود، ساختار حالت ظاهری از ثبات را نشان می‌دهد. با این حال، هنگامی که امکان تغییر رژیم به وجود می‌آید، این تعادل می‌تواند به طور ناگهانی و شدید با تغییر محاسبات نخبگان از بین برود و تعادل قدرت تغییر کند. از نتایج این انقلاب، چرخش سیاست خارجی گرجستان به سوی غرب و در اولویت قرار گرفتن پیوستن به اتحادیه اروپا و پیمان ناتو بود. این تغییر سیاست به ایجاد تنش میان گرجستان و روسیه منجر شد که تا امروز ادامه دارد. مدلی از انقلاب است که پس از جنگ سخت پدید آمده است (Shane, 2018). سه سال قبل از انقلاب رز، حمایت مالی خارجی از گرجستان به شدت محدود شد. در عوض، دولت‌ها و سازمان‌های خارجی به سازمان‌های غیردولتی و احزاب مخالف در گرجستان کمک مالی کردند که وضعیت بودجه دولت شواردناده را بدتر کرد. منابع مالی قابل توجهی برای سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های نظارت بر انتخابات از سوی دولت‌ها و افراد خارجی تأمین گردید. آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده ۱.۵ میلیون دلار برای سایبری نمودن فهرست رأی دهندگان گرجستان هزینه کرد. موسسه جامعه باز که توسط جورج سوروس تأمین مالی می‌شود، از میخائیل ساکاشویلی و شبکه‌ای از سازمان‌های طرفدار دموکراتیک حمایت می‌کرد علاوه بر این هزینه تعدادی از فعالان دانشجویی را پرداخت کرد تا به صربستان بروند و از صربستانی که به سرنگونی اسلوبودان میلوشویچ در سال ۲۰۰۰ نمونه موفق به حساب می‌آمد درسهایی پیرامون مقاومت‌های مسالمت آمیز بیاموزند (Welt, 2006).

تغییر رفتار رژیم سوریه

اگر اعتراضات مردمی از ابتدای سال ۲۰۱۱ تحت تأثیر تعدادی از عوامل داخلی و خارجی که مهمترین و بزرگترین آن‌ها وخامت اوضاع اجتماعی-اقتصادی و سیاسی در سوریه طی چند دهه است، شروع به ظهور کرد، آنگاه برخورد با آن به عنوان یک عامل صرف "نوطئه خارجی" که باید به شدت از بین برود، راه را برای مداخلات خارجی بیشتر، در درجه اول غربی، باز کرد. چه در آن مرحله و چه قبل از آن، تداوم سوریه به عنوان یک واحد ژئوپلیتیکی مانعی بر سر راه سیاست‌های غرب در کل خاورمیانه به ویژه در قبال موجودیت صهیونیستی بود. در آوریل ۲۰۱۱، سه سناتور آمریکایی: جان مک‌کین و لیندسی گراهام جمهوری خواه و جو لیب‌رمن مستقل، در بیانیه‌ای مشترک از باراک اوباما، رئیس‌جمهور آمریکا خواستند که «به صراحت اعلام کند» که «زمان آن رفتن برای رئیس جمهور بشار اسد فرا رسیده است. ویکی لیکس گزارش داد که دولت ایالات متحده از سال ۲۰۰۶ به طور مخفیانه از گروه‌های مخالف سوری، عمدتاً جنبش عدالت و توسعه در سوریه مستقر در لندن و یک کانال تلویزیونی ماهواره‌ای مرتبط با بارادا، حمایت مالی کرده است. گفته می‌شود که تیم‌های بخش فعالیت‌های ویژه در طول

قیام به سوریه اعزام شده‌اند تا گروه‌های شورشی، رهبری و مسیرهای بالقوه تدارکات را مشخص کنند (Zirulnick, 2011). ایالات متحده پس از بحران مالی ۲۰۰۸، سیاست‌های تغییر موقعیت اصلی که ایالات متحده که، لزوماً مستلزم ادامه پروژه "آشوب خلاق" بود همپوشانی‌های عمده‌ای با "خاورمیانه جدید" داشت شروع کرد. پروژه‌ای برای رژیم صهیونیستی که شیمون پرز در کتاب خود به همین نام به بهترین شکل بیان کرده است (Rothschild, 1995). مرحله سیاست "تغییر رفتار" را نمی‌توان به خودی خود یک مرحله جداگانه در نظر گرفت. بلکه به نوعی بخشی از سیاست فرسایشی است و شاید دقیقاً نقطه اوج آن سیاست باشد. یعنی پس از اینکه ساییدگی به حد کامل رسید، پایان دادن به آن منوط به تحقق شرایط مورد نظر غرب، یعنی رسیدن به اهداف می‌شود. توجه به این نکته دشوار نیست که عبارت «عادی سازی با رژیم» که در رسانه‌ها برای بیان تلاش برای نزدیک شدن رژیم سوریه و برخی رژیم‌های عربی به کار می‌رود، خارج از چارچوب کلی سیاست تغییر رفتار نیست. علاوه بر این، همانطور که واقعیت‌ها نشان می‌دهد، بین به اصطلاح «عادی سازی با رژیم» و «تغییر رفتار» و عادی سازی، یعنی عادی سازی با صهیونیست‌ها، پیوند عمیقی است. شاید مهم‌ترین شاخص‌های این موضوع این باشد که دو حامی برجسته آنچه غرب آن را «عادی سازی با رژیم» می‌نامد، همان دو حامی برجسته روند عادی سازی با رژیم صهیونیستی هستند و منظور ما امارات و اردن است.

تغییر در ونزوئلا و آمریکای لاتین

تهدید دولت ترامپ در سال ۲۰۱۹ مبنی بر مداخله نظامی در ونزوئلا تنها آخرین فصل از تاریخ طولانی کودتاهای واشنگتن در آمریکای لاتین نبوده و نیست و تاریخی درازای سال ۱۸۹۸ دارد. دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا بارها اعلام کرده بود که اعزام نیرو به ونزوئلا یک گزینه است، هم زمان مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا نیز اظهار نموده مطمئن است که روزهای مادورو به پایان رسیده است (Rosenthal, 2021). طبق مقاله‌ای در هاروارد که به بررسی دخالت‌های آمریکا در آمریکای لاتین پرداخته است، در مدت کمی کمتر از ۱۰۰ سال، از ۱۸۹۸ تا ۱۹۹۴، ایالات متحده دست کم ۴۱ بار یا هر ۲۸ ماه یک‌بار برای یک قرن کامل، برای تغییر دولت‌ها در آمریکای لاتین اقدام نمود ه است (Clausewitz, 2009). در این مقاله همچنین عنوان گردیده است که سربازان و عوامل ایالات متحده در مداخلات مستقیم و غیرمستقیم دخیل بوده‌اند، و اگرچه نقش‌های اصلی توسط بازیگران محلی ایفا می‌شد، اما بدون حمایت دولت ایالات متحده اقدامات برای تغییر رژیم به نتیجه نمی‌رسید. در سال‌های اخیر عملیات تغییر رژیم به رهبری ایالات متحده در ونزوئلا به طور رسمی در ۲۳ ژانویه ۲۰۱۹ در کاراکاس آغاز شد، زمانی که خوان گوییدو، رهبر خودخوانده اپوزیسیون، خود را رئیس جمهور موقت ونزوئلا و نیکلاس مادورو، رئیس فعلی، را نامشروع خواند. گوییدو بلافاصله توسط ایالات متحده، متحدان نزدیک آن در ناتو، و بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین، اما نه همه، مورد حمایت قرار گرفت. گوییدو به عنوان رئیس پارلمان و مجلس ملی ونزوئلا، اظهار می‌نمود که طبق قانون اساسی موظف است در صورتی که رئیس جمهور قانونی در کشور وجود نداشته باشد، مسئولیت را بر عهده بگیرد. (احزاب مخالف نتایج دوره دوم انتخابات سال ۲۰۱۸ ونزوئلا را به علت تقلب در انتخابات به رسمیت نمی‌شناختند). بلافاصله پس از انتشار بیانیه کاخ سفید مبنی بر به رسمیت شناختن گوییدو، مادورو اعلام کرد که روابط خود را با ایالات متحده قطع می‌کند و به همه دیپلمات‌ها دستور داد ظرف ۷۲ ساعت آن را ترک کنند. مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا، پاسخ داد و گفت که رهبر سوسیالیست‌ها به عنوان «رئیس جمهور سابق» هیچ «اختیار قانونی» برای صدور این دستور ندارد. پمپئو به جای عقب نشینی از ماموریت، متعهد شد ۲۰ میلیون دلار کمک بشردوستانه به گوییدو بدهد (Rosenthal, 2021). نه بوش و نه اوباما به دولت سوسیالیست ونزوئلا حمله نظامی نکردند. اما به ویژه پس از سال ۲۰۱۳، ایالات متحده تحریم‌های سیاسی و اقتصادی علیه ونزوئلا مادورو را تشدید کرد که بر منابع نفتی غنی ونزوئلا و موسسات بانکی متمرکز شد. ونزوئلا در واکنش به ایجاد روابط اقتصادی و سیاسی نزدیکتر با روسیه و چین آغاز کرد. در زمان ترامپ که از شکست سیاست ایالات متحده در ایران و سوریه خشمگین شده بود، به دنبال هدف آسان‌تری برای بهره برداری بود: در سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۱۹ توسط معاونان حزب جنگ، پنس، پمپئو و بولتون تشویق شد تا یک عملیات تغییر

رژیم جدی را تشویق کند و از آن حمایت مالی کند (Schulte, 2013) اما اینبار نیز نتایج چشمگیر نبوده است. راهپیمایی‌های بی‌نتیجه طی هفته‌ها در کاراکاس، پایتخت این کشور برگزار شد. آن‌ها فقط اختلافات عمیق در جامعه ونزوئلا را بین حامیان و مخالفان مادورو نشان داده اند و اینکه چگونه این اختلافات تا حدی منعکس کننده تقسیمات طبقاتی و نژادی ونزوئلا است. در حال حاضر، مقاومت ونزوئلا همچنان الهام‌بخش تمام آمریکای لاتین و مرکزی است، و شجاعت در مواجهه با ارباب تغییر رژیم یانکی، مانند آنچه آمریکای لاتین اغلب تجربه کرده است.

تغییر در اوکراین

یکی از محبوب‌ترین استدلال‌های روسیه در مورد همه آنچه از سال ۲۰۲۲ در اوکراین رخ داده است، از جمله تهاجم از «کودتاهای» ۲۰۰۴ و ۲۰۱۴ سرچشمه می‌گیرد. ایالات متحده، دو بار، برکناری رئیس جمهور ویکتور یانوکوویچ را که به طور قانونی انتخاب شده بود، سازماندهی کرد. در واقع، ادعاها مبنی بر اینکه ایالات متحده "کودتا" را در اوکراین سازماندهی کرده است، از اولین شورش میدان در سال ۲۰۰۴ شروع می‌شود. شورش‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۱۴ متفاوت هستند، اگرچه هر دو علیه همان سیاستمدار طرفدار روسیه، یانوکوویچ، هدایت شدند. برای تشخیص دو شورش میدان، دومی را عموماً یورومیدان و اولی را انقلاب نارنجی می‌نامند.

در ۲۱ نوامبر ۲۰۰۴، دور دوم انتخابات ریاست جمهوری اوکراین با نخست وزیر ویکتور یانوکوویچ و ویکتور یوشچنکو رهبر مخالفان مخالفت کرد. یانوکوویچ به طرفدار روسیه شهرت داشت و قطعاً روسیه پیروزی او را ترجیح می‌داد، اگرچه روسیه تنها موضوع در مبارزات انتخاباتی نبود. پس از اینکه اکثر رسانه‌ها شروع به اظهار نظر درباره پیروزی یوشچنکو بر اساس نظرسنجی‌ها و پیش‌بینی‌ها کردند، در کمال تعجب کمیسیون مرکزی انتخابات اعلام کرد که یانوکوویچ برنده شده است. پوتین بلافاصله انتخاب یانوکوویچ را تبریک گفت. در اعتراض به تقلب‌های انتخاباتی، بسیاری از اوکراینی‌ها در آنچه انقلاب نارنجی نامیده می‌شد به خیابان‌ها آمدند. که در ادامه باعث تغییرات اساسی در سیاست‌هایی اوکراین گردید. انقلاب نارنجی در اوکراین به عنوان الگوی "انقلاب رنگی" مورد مطالعه قرار گرفته است، اگرچه قبل از آن انقلاب گل رز در گرجستان در سال ۲۰۰۳ رخ داد، و نمونه‌های قبلی در اسلواکی و صربستان وجود داشت. هم روسیه و هم چین «انقلاب‌های رنگی» را به عنوان توطئه‌های آمریکا برای غلبه بر دولت‌های دوست خود به تصویر کشیده اند. آن‌ها از انتقادات خود از «انقلاب‌های رنگی» در کتاب‌ها و مقالات روزنامه نگاران غربی حمایت می‌کنند. روسیه نیز تلاش کرده است همین استراتژی را اتخاذ کند. درست بعد از ساعت ۲ بامداد در ۲۲ نوامبر ۲۰۰۴ بود که این اعلامیه در میان مردم پخش گردید: «زمان دفاع از زندگی شما و اوکراین فرا رسیده است. پیروزی شما بستگی به این دارد که چند نفر حاضر باشند به این دولت «نه» بگویند، به تقلب در انتخابات «نه» بگویند. رسانه‌های تحت کنترل رژیم اوکراین مدعی پیروزی ویکتور یانوکوویچ شدند که توسط رئیس جمهور فاسد فعلی انتخاب شده بود. اما نظرسنجی‌های معتبر خروجی نشان داد که ویکتور یوشچنکو، نامزد مخالفان، پیروز شده است. به اندازه کافی تکان دهنده بود که یوشچنکو در زمان مبارزات انتخاباتی مسموم شده و تقریباً کشته شده بود. زمانی که گزارش‌هایی مبنی بر ارباب آشکار رای دهندگان و صدمه به برگه‌های رای رسید، مردم خشمگین شدند. وقتی متوجه شدند که مقامات انتخاباتی درگیر تقلب هستند، مردم بس کرده بودند. در دمای انجماد، بیش از یک میلیون شهروند به خیابان‌های کیف ریختند و در آنجا ساکن شدند. آن‌ها در اعتراض به راهپیمایی و ایجاد موانع انسانی در اطراف ساختمان‌های دولتی، تمام عملکردهای دولتی را فلج کردند. رستوران‌ها غذا اهدا کردند، تاجران چادر فرستادند، و افراد پتو، لباس و پول آوردند. شب، گروه‌های راک به معترضان انرژی می‌دادند. به مدت ۱۷ روز، گروهی از شهروندان عادی دست به اقدامات اعتراضی سیاسی زدند. انقلاب نارنجی از طریق چشم و در صدای مردم در اوکراین، داستان مردمی را روایت می‌کند که نه توسط یک رهبر یا حزب، بلکه توسط یک ایده متحد شده اند: برای دفاع از رای خود و آینده کشورشان. (Soori, 2020).

نتیجه‌گیری

معنی فلسفه سیاسی و ویژگی آن امروزه به همان اندازه روشن است که از زمان بروز آن در آتن تا به حال مشهور بوده است. هر عمل سیاسی یا به هدف تغییر وضع موجود صورت پذیر می‌باشد. هر گاه میل و آرزو بازگشت به حفظ وضع موجود باشد، منظور این است که از تغییر در جهت بدتر شدن جلوگیری شود. هر وقت مایل به تغییر باشید، منظور آن است که تغییراتی در جهت بهتر شدن می‌آید، پس تمام اعمال سیاسی به وسیله مفاهیم بهتر یا بدتر هدایت می‌شود. اما مصداق تصور بهتر یا بدتر تامل در باره امر خوب یا بد است. آگاهی به امر خیر تمام اعمال ما را هدایت می‌کند. باید به این نکته توجه کرد که در میان برداشت‌های مختلف درباره مفهوم فلسفه سیاسی، به سختی می‌توان یک تفکر مشترک مشاهده کرد، زیرا طرز فکرها بسیار متنوع و متفاوت است. در حالی که به نظر می‌رسد عملیات تغییر رژیم به عنوان یک راه حل عملی برای به قدرت رساندن دولت‌های مطلوب‌تر و ایجاد نهادهای دموکراتیک قوی‌تر و شرایط بشردوستانه بهتر در سراسر جهان به نظر می‌رسد، استفاده از نیروی مسلح برای دستیابی به این اهداف اغلب اوضاع را بدتر می‌کند. عملیات تغییر رژیم تحمیل شده توسط خارجی، نامنی ایجاد می‌کند، دموکراسی را تضعیف می‌کند و اغلب نتایج انسانی غم انگیزی دارد. بکارگیری روشهای غیرنظامی برای تحقق دموکراسی و اهداف بشردوستانه و نیز قطع ارتباط انسان دوستانه از عملیات تغییر رژیم، برای ارتقا آزادی سیاسی بیشتر ضروری است. در مقابل، استفاده مداوم از زور برای سرنگونی دولت‌های خارجی احتمالاً واکنش‌های متقابلی علیه ایالات متحده به همراه خواهد داشت و عقب نشینی‌های بیشتری برای منافع آمریکا ایجاد می‌کند. مأموریت‌های تغییر رژیم اغلب به پروژه‌های طولانی دولت سازی تبدیل می‌شوند یا در رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده ناکام می‌مانند. بنابراین، سیاست گذاران و مقامات نظامی، نباید بدون داشتن آمادگی، تمایل و توانایی تعهد به یک مأموریت نهاد سازی چندین دهه پس از سرنگونی اولیه رژیم، از مأموریت‌های تغییر رژیم حمایت کنند. نزدیک شدن به همه این عملیات ممکن است منجر به اعزام طولانی و پرهزینه نظامی شود. به همین ترتیب، مقامات آمریکایی باید این واقعیت را بپذیرند که سیاست‌های خارجی کشورها اولویت‌های متفاوتی نسبت به آمریکا دارند و بعید به نظر می‌رسد با تغییر رهبری موجود این اولویت‌ها به نفع اولویت‌های ایالات متحده تغییر کند. در عوض، سیاست گذاران باید بررسی کنند که اگر تغییر معنادار سیاست در رژیم جدید اتفاق نیفتد، هزینه مأموریت تغییر رژیم ارزشمند است یا نه؟ در حالی که دموکراسی و حقوق بشر مهم است، رهبرانی که همچنان علاقه مند به ترویج این ارزشها در سراسر جهان هستند باید بر سرمایه گذاری در روشهای غیر نظامی برای ایجاد تغییر سیاست تمرکز کنند. ممکن است به نفع آمریکا باشد که از آزادسازی سیاسی و ارتقا حقوق بشر در خارج از کشور حمایت کند، اما از طریق مسالمت آمیز و حمایت از جامعه مدنی در مقابل استفاده از زور. استفاده از ابزارهای سیاست خارجی غیرمجاز بصورت مخفیانه و تلاشهای آشکار برای سرنگونی رژیم‌های خارجی، مشروعیت این برنامه‌ها را کاهش داده و بسیاری از کشورهای دیگر را از اهداف آمریکا بدبین کرده است. به طور فزاینده‌ای، ابزارهایی مورد استفاده برای تغییر رفتار فقط به عنوان اولین گام به سمت مداخله مسلحانه نهایی دیده می‌شوند. بنابراین، سیاست گذاران علاقه مند به حفظ توانایی قوی آمریکایی در حمایت از دموکراسی و حقوق بشر در خارج از کشور باید بدنبال راه چاره و یا قبول وضعیت ایجاد شده باشند چرا که تأثیرگذاری بر سیاست داخلی دولت‌های خارجی به این سادگی امکان پذیر نیست. ایالات متحده که نسبت به جنگ‌های خارجی محتاط بود. آمریکایی‌ها از اواما می‌خواستند "پسران را به خانه برگرداند" - که یکی از وعده‌های اصلی مبارزات انتخاباتی اواما بود. فضای بین المللی آنچنان برای ایالات متحده مساعد است همانطور که پس از حملات ۱۱ سپتامبر برعکس بود. براساس نظریه رئالیسم نئوکلاسیک، در سیاست اوانتخاب‌ها محدود بود دیگر وضعیت بحرانی نبود که نشان دهد افکار عمومی و دیگران بازیگران و عوامل داخلی در تأثیرگذاری بر تصمیم گیری سیاست خارجی کاملاً موافق خواهند بودند مهمتر از همه، خود اواما تمایلی به درگیر کردن نیروهای آمریکایی در جنگ دیگری نداشت - حتی او در بحران سوریه قاطعانه عمل نکرد و باعث شد روسیه ابتدا مداخله کند. او خویشتنداری استراتژیک نشان داد و اجازه داد متحدان آمریکایی در عملیات تغییر رژیم در مقابل لیبی رهبری عملیات را برعهده بگیرند. اگرچه رئیس جمهور ترامپ در محافل سیاست خارجی فرصت طلب به نظر می‌رسد، با

این حال اعلام کرده بود که با متعذران تعامل نخواهد کرد سربازان آمریکایی در جنگ‌های غیرضروری برای «بزرگ کردن دوباره آمریکا» تمرکز خواهند کرد - بایک دستور کاربه طور خاص بر مسائل داخلی متمرکز شده بودند. اگرچه او رژیم ایران را دوست نداشت، اما می‌دانست محدودیت‌ها و خطوط قرمز رفتار آمریکا حد و حدودی دارد و زمانی که او متوجه شد که امنیت ملی خودش استمشاور جان بولتون در حال ایجاد زمینه برای عبور از خطوط قرمز او را حذف کرد. بنابراین، سیاست‌های تغییر رژیم سه رئیس‌جمهور بر اساس ویژگی‌های خاص و سیستمی آن‌ها تعیین شد. این مطالعه همچنین نشان داد که حملات ۱۱ سپتامبر باعث تقویت مجدد بحث در مورد پیگیری سیاست تغییر رژیم توسط ایالات متحده، شد سیاستی در بیشتر قرن بیستم به منظور دستیابی به منافع ژئواستراتژیک و ژئوپلیتیک پیگیری شده است. سیاست تغییر رژیم در عراق نتیجه معکوس داشت، به ویژه پس از کشف اینکه عراق در حال توسعه سلاح‌های کشتار جمعی نبوده است. این به اعتماد سیستم بین‌المللی به آمریکا به ویژه در میان متحدانش لطمه زد. تصمیم پزیدنت اوباما برای خروج بخش اعظم نیروها از عراق خلأ ایجاد کرد که داعش از آن استفاده کرد. نقش ایالات متحده به عنوان یک قدرت بزرگ برای ترویج صلح و امنیت قابل بررسی دارد. همچنین یک واقعیت است که قدرت بزرگ محدودیت‌های خاص خود را دارد. همانطور که تصویر دولت بوش از ایالات متحده به عنوان کشوری بود که مسئول رفع تهدیدات و ترویج دموکراسی است دولت اوباما دریافت کرده است که همراهی شرکا و گاهی اجازه دادن به رهبری آن‌ها مهم است ترامپ نیز، به طور غیرمعمول، متعهد به درگیر نکردن ایالات متحده در این زمینه است

فلیپ گوردون، هماهنگ‌کننده سابق کاخ سفید در امور غرب آسیا و معاون مشاور امنیت ملی معاون رئیس‌جمهور آمریکا خاورمیانه، در کتابی با عنوان باخت در بازی طولانی: وعده دروغین تغییر رژیم در خاورمیانه^۱ نوشته است که تلاش‌های ایالات متحده برای سرنگونی رژیم‌های موجود ارزش هزینه‌ها و مخاطرات بالایی دارد این را در نظر بگیرید حذف یک رژیم آسان‌تر از ایجاد آن است. زمانی که یک رژیم موجود نابود می‌شود، خلأ سیاسی و امنیتی ایجاد می‌شود و رقابت بر سر قدرت آغاز می‌شود. مردم محلی همیشه از آزادی خواهان استقبال نمی‌کنند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

¹ Losing the Long Game: The False Promise of Regime Change in the Middle East

References

- Ahooei, A. K. (2008). *Overthrow: A Century of Regime Change Operations by the United States from Hawaii to Iraq*.
- Bashirieh, H. (2019). *Transition to Democracy*. Negah-e Moaser.
- Clausewitz, K. F. (2009). *On War*. Army Political Ideological Organization (Cultural Deputy).
- Hunger, A. V. (2007). *Fundamentals of Strategic Management*. Cultural Research Office Publications.
- Lewellen, T., McIntire, D., Moore, A. P., & Trzeciak, R. (2012). Insider Threat Study: Illicit Cyber Activity Involving Fraud in the U.S. In: us: Financial Services Sector.
- Rezaei, M. (2009). Common Theories on the Acceptance of Information and Communication Technologies. *Communication Research*(64).
- Rosenthal, M. (2021). *Insider Threats Examples: 17 Real Examples of Insider Threats*. <https://www.tessian.com/blog/insider-threats-types-and-real-world-examples/>
- Rothschild, E. (1995). What Is Security? *Daedalus*, 53-98.
- Sabbaghian, D. A. (2007). *Concepts: What is Strategy?* Hamshahri Online.
- Sameer Hinduja, A. U. B. K. (2013). Curtailing cyber and information security vulnerabilities through situational crime prevention. *Security Journal*, 383-402. <https://doi.org/10.1057/sj.2013.25>
- Schuchter, A. (2004). *Regime Change: National Security in the Age of Terrorism*. iUniverse, Inc.
- Schulte, G. L. (2013). Regime Change Without Military Force: Lessons from Overthrowing Milosevic. *Center for Complex Operation*, 4, 45-56.
- Shahrabi, J. (2007). *Data Mining BookCY - Tehran*. Gita Data Processing Research Institute and Jihad University.
- Shane, S. (2018). Russia Isn't the Only One Meddling in Elections, We Do It, Too. *New York Times*.
- Smith, B. (2016). *Donald Trump on foreign and defence policy*. <https://www.donaldjtrump.com/policies/foreign-policy-and-defeating-isis/PB> - Commons Library Briefing
- Soori, H. (2020). *Scenario of the Libyan Nuclear Disarmament Model in Iran and Providing Countermeasures*. Dibadokht.
- Taylor, S. (1991). Should We Just Kill Saddam? *Legal Time*.
- Tesleem, F., & Theo, T. (2017). Malicious Insider Threat Detection: A Conceptual Model. *Cryptography Group, Faculty of Engineering University of Bristol*, 31-41.
- Timm, C. (2010). *Neopatrimonialism by default: State politics and domination in Georgia after the Rose Revolution*. German Institute of Global and Area Studies.
- Tschirgi, D. (2007). *Turning Point: The Arab World's Marginalization and International Security After 9/11*. Praeger Security International. <https://doi.org/10.5040/9798216027928>
- Unger, D. (2016). The Foreign Policy Legacy of Barack Obama. *The International Spectator*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/03932729.2016.1227914>
- Walker, C. (2018). What Is 'Sharp Power'? *Journal of Democracy*, 9-23. <https://doi.org/10.1353/jod.2018.0041>
- Welt, C. (2006). *Georgia's Rose Revolution: From Regime Weakness to Regime Collapse*. Center for Strategic and International Studies.
- Wright, B., & Douglas, H. (2005). *Iraq WMD Timeline: How the Mystery Unraveled*. NPR nonprofit media organization. npr.org
- Zirulnick, A. (2011). Cables reveal covert US support for Syria's opposition. *Christian Science Monitors*.